

Internationellt bistånd

7

Förslag till statens budget för 2012

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.....	9
2.1	Omfattning.....	9
2.2	Utgiftsutveckling	12
3	Internationellt utvecklingssamarbete	15
3.1	Omfattning.....	15
3.2	Utgiftsutveckling	15
3.3	Mål	16
3.4	Resultatredovisning	16
3.5	Politikens inriktning	22
3.5.1	Globala förändringar kräver ett nytt bistånd	22
3.5.2	Mot ett mer effektivt globalt bistånd	24
3.6	Konsekvenser för det svenska biståndet.....	25
3.6.1	Principerna för det öppna biståndet står fast	25
3.6.2	Millenniemalet i fokus	25
3.6.3	Fortsatt humanitär kraftsamling.....	30
3.6.4	Regeringens tematiska prioriteringar.....	31
3.6.5	Förtydligad inriktning på det bilaterala utvecklingssamarbetet.....	34
3.6.6	Ändamålsenliga biståndsformer och instrument	34
3.6.7	Aktörer i biståndet.....	37
3.6.8	Styrning samt biståndsförvaltningens organisation och uppdrag	40
3.7	Budgetförslag	47
3.7.1	1:1 Biståndsverksamhet	47
3.7.2	1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	51
3.7.3	1:3 Nordiska Afrikainstitutet.....	53
3.7.4	1:4 Folke Bernadotteakademin	53
3.7.5	1.5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete.....	54
3.7.6	1:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	56
4	Reformsamarbete i Östeuropa	57
4.1	Omfattning.....	57
4.2	Utgiftsutveckling	57
4.3	Mål	57
4.4	Resultatredovisning	57
4.5	Politikens inriktning	57
4.5.1	Millenniemalet i fokus	57
4.5.2	Regeringens prioriteringar.....	58
4.5.3	Regionalt samarbete.....	60
4.5.4	Multilateralt utvecklingssamarbete	60
4.5.5	Samverkan med EU och EU:s bistånd.....	61
4.6	Budgetförslag	62
4.6.1	2:1 Reformsamarbete i Östeuropa.....	62

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	8
Tabell 2.1 Biståndsram, utgifter inom andra utgiftsområden och biståndsanslag	12
Tabell 2.2 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 7	12
Tabell 2.3 Härledning av ramnivån 2012–2015. Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.....	13
Tabell 2.4 Ramnivån 2012 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	13
Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom området Internationellt utvecklingssamarbete.....	15
Tabell 3.2 Anslaget 1:1 Biståndsverksamhet, utvecklingssamarbete genom Sida.....	42
Tabell 3.3 Anslaget 1:1 Biståndsverksamhet, utvecklingssamarbete genom UD m.fl.	43
Tabell 3.4 Basbudgetstöd till FN:s ekonomiska och sociala verksamhet 2009–2012.....	43
Tabell 3.5 Anslagsutveckling för 1:1 Biståndsverksamhet	47
Tabell 3.6 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för 1:1 Biståndsverksamhet	48
Tabell 3.7 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:1 Biståndsverksamhet	50
Tabell 3.8 Anslagsutveckling för 1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	51
Tabell 3.9 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	52
Tabell 3.10 Anslagsutveckling för 1:3 Nordiska Afrikainstitutet.....	53
Tabell 3.11 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:3 Nordiska Afrikainstitutet.....	53
Tabell 3.12 Anslagsutveckling för 1:4 Folke Bernadotteakademin	53
Tabell 3.13 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:4 Folke Bernadotteakademin.....	54

Tabell 3.14 Anslagsutveckling för 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	54
Tabell 3.15 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	55
Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete.....	56
Tabell 3.17 Anslagsutveckling för 1:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	56
Tabell 3.18 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	56
Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom område Reformsamarbete i Östeuropa.....	57
Tabell 4.2 Anslagsutveckling för 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa	62
Tabell 4.3 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa	62
Tabell 4.4 Härledning av anslagsnivån 2012–2015. för 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa	63

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. fastställer biståndsramen för internationellt utvecklingssamarbete till 1 procent av vid budgeteringstillfället beräknad bruttonationalinkomst (BNI) för 2012 (avsnitt 2.1), 2. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:1 <i>Biståndsverksamhet</i> besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 44 535 000 000 kronor 2013–2028 (avsnitt 3.7.1), 3. bemyndigar regeringen att under 2012 ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier för biståndsverksamhet intill ett belopp av 10 000 000 000 kronor (avsnitt 3.7.1), 4. bemyndigar regeringen att under 2012 ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier för de lån som Europeiska Investeringsbanken lämnar inom ramen för Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet intill ett belopp av 22 162 356 euro (avsnitt 3.7.1),	5. bemyndigar regeringen att under 2012 ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier för Nordiska investeringsbankens miljöinvesteringslån intill ett belopp av 103 720 437 euro (avsnitt 3.7.1), 6. bemyndigar regeringen att under 2012 besluta om kapitaltillskott till det statligt ägda bolaget Swedfund International AB på högst 400 000 000 kronor (avsnitt 3.7.1), 7. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 2:1 <i>Reformsamarbete i Östeuropa</i> besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 100 000 000 kronor 2013–2018 (avsnitt 4.6.1), 8. för budgetåret 2012 anvisar anslagen under utgiftsområde 7 <i>Internationellt bistånd</i>, vad gäller anslag som står till regeringens disposition, enligt följande uppställning:

Riksrevisionen föreslår att riksdagen

9. bemyndigar Riksrevisionen att under 2012 för ramanslaget 1:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* ingå avtal om samarbetsprojekt som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2013–2015 (avsnitt 3.7.5),
10. för budgetåret 2012 anvisar ett anslag under utgiftsområde 7 *Internationellt bistånd* för Riksrevisionen enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Biståndsverksamhet	Ramanslag	27 869 770
1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	Ramanslag	945 780
1:3 Nordiska Afrikainstitutet	Ramanslag	15 506
1:4 Folke Bernadotteakademin	Ramanslag	58 218
1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	Ramanslag	40 000
1:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	Ramanslag	22 886
2:1 Reformsamarbete i Östeuropa	Ramanslag	1 311 663
Summa		30 263 823

2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd underindelas i Internationellt utvecklingssamarbete och Reformsamarbete i Östeuropa.

Ramen för utgiftsområdet

Regeringen föreslår att biståndsramen för 2012 uppgår till 35,8 miljarder kronor, vilket motsvarar 1 procent av beräknad bruttonationalinkomst (BNI). I den svenska biståndsramen ingår kostnader från andra delar av statens budget som klassificeras som bistånd i enlighet med den definition som används av Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och dess biståndskommitté (DAC). Dessa kostnader som ingår i biståndsramen uppgår 2012 till 5,5 miljarder kronor. I utgiftsområdet ingår 5 miljoner kronor som avser förvaltningskostnader för samarbete inom Östersjöregionen som inte klassificeras som utvecklingsbistånd enligt OECD/DAC. Det föreslagna beloppet för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd uppgår därmed till 30,3 miljarder kronor.

Utgifter inom andra utgiftsområden som ingår i biståndsramen

I den svenska biståndsramen ingår kostnader från andra delar av statens budget som klassificeras som bistånd enligt OECD/DAC. Dessa kostnader uppgår 2012 till 5,5 miljarder kronor. Det är en ökning med 0,2 miljarder kronor jämfört med föregående år. Utgifter

inom andra utgiftsområden som andel av biståndsramen uppgår 2012 till 15 procent vilket är oförändrat jämfört med 2011.

Nedan följer en beskrivning av de områden som för närvarande ingår i biståndsramen men som återfinns under andra utgiftsområden.

Skuldavskrivningar

Sverige medverkar i multilateralt överenskomna skuldavskrivningar inom ramen för den s.k. Parisklubben. Det handlar oftast om avskrivningar som ett led i åtaganden under HIPC-initiativet, (Heavily Indebted Poor Countries) dvs. det särskilda skuldlättnadsinitiativet för de fattigaste och de mest skuldyngda länderna. De multilaterala överenskommelserna om skuldlättnader följs sedan upp med bilaterala avtal mellan Sverige och de berörda länderna.

I biståndsramen ingår planerade bilaterala skuldavskrivningar för de fattigaste och de mest skuldyngda länderna. Det finns emellertid en osäkerhet kring när en bilateral skuldavskrivning kommer att genomföras och till vilket belopp eftersom detta bl.a. är avhängigt tidpunkten för multilaterala överenskommelser i Parisklubben och den bilaterala processen.

För ett enskilt år kan därför beloppet som ingår i biståndsramen för de bilaterala skuldavskrivningarna och den faktiska kostnaden för den bilaterala skuldavskrivningen vara i otakt. Skillnaden mellan planerade och faktiska kostnader för bilaterala skuldavskrivningar korrigeras i efterhand. I biståndsramen 2012 ingår avskrivningar för bilaterala skulder, till Demokratiska republiken Kongo (DRK), Togo och Serbien om totalt 1 064 miljoner kronor, beslutade under 2011.

Avskrivningar om totalt 1 377 miljoner kronor har tidigare ingått i biståndsramen, DRK (2007) och Togo (2009). En korrigerig av avräkningarna för skuldavskrivningar behöver därför göras med ett positivt belopp om 313 miljoner kronor för att avräkningen korrekt ska motsvara den faktiska kostnaden för skuldavskrivningarna. Regeringen har beslutat att Exportkreditnämnden (EKN) ska kompenseras för kostnader orsakade av bilaterala skuldavskrivningar (UD2006/4028/MU). Kompensationen till EKN för skuldavskrivningar avseende de fattigaste länderna motsvaras av värderingen av fordran enligt EKN:s värderingsmodell. För att inte biståndsramen ska belastas dubbelt för samma utgift, måste biståndsramen tillgodogöras det belopp EKN kompenseras med. För 2012 är kompensationen till EKN beräknad till ca 77 miljoner kronor. Totalt uppgår avräkningarna för bilaterala skuldavskrivningar därför till ett positivt belopp om ca 390 miljoner kronor.

Kostnader för mottagande av asylsökande m.m.

Kostnader för mottagande av asylsökande från utvecklingsländer under deras första år i Sverige ingår som en del av den svenska biståndsramen. Sverige ska i enlighet med OECD/DAC:s riktlinjer såväl kunna hjälpa en person i behov av skydd i ett flyktingläger i t.ex. Sudan, som bekosta omhändertagandet av en flykting under den första tiden han eller hon befinner sig i Sverige. År 2012 beräknas kostnaden för asylsökande från utvecklingsländer som räknas in i biståndsramen uppgå till 3,2 miljarder kronor, vilket motsvarar 9 procent av det totala biståndet.

Migrationsverket har enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. ett huvudansvar för mottagandet av asylsökande från det att ansökan om asyl lämnas in till dess att personen tas emot i en kommun, om uppehållstillstånd har beviljats, alternativt lämnar landet vid avslagsbeslut. Fram till att personen lämnat mottagandet, t.ex. genom bosättning i en kommun eller återvändande till hemlandet, omfattas han eller hon av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Vissa insatser inom mottagandet av asylsökande åligger kommuner och landsting. Det rör sig i första hand om skolgång, omsorg och hälso- och sjukvård.

Migrationsverket ansvarar för att ordna boende för de asylsökande som inte ordnar boende på egen hand. Vidare prövar Migrationsverket behovet av dagersättning och särskilt bidrag till den asylsökande. Därutöver ansvarar Migrationsverket för att erbjuda den asylsökande s.k. organiserad sysselsättning samt att bistå vid bosättning eller återvändande. I biståndsramen inkluderas kostnader för denna verksamhet under det första året, dvs. exempelvis kostnader för personal och lokaler, dagersättning till sökande, ersättningar till kommuner (främst skolkostnader) och landsting (främst hälso- och sjukvård) samt kostnader för svenskundervisning m.m.

För att beräkna kostnaden som ska ingå i biståndsramen görs först en bedömning av hur många personer som kommer att söka asyl i Sverige under det kommande året samt en beräkning av hur stor andel av dessa som antas komma från utvecklingsländer enligt OECD/DAC:s klassificering. I normalfallet kommer ca 95 procent av det totala antalet asylsökande i Sverige från utvecklingsländer. Därefter räknas den genomsnittliga vistelsetiden i Migrationsverkets mottagande fram för dessa personer. Endast kostnader för det första årets vistelse i Sverige klassificeras som bistånd. Vistelsetiden uppgår därför maximalt till ett år i dessa beräkningar. Summan dygn för asylsökande personer från utvecklingsländer multipliceras sedan med kostnaden per person och dygn i mottagandet. Beräkningarna för 2012 bygger på en prognos om 29 000 asylsökande nästa år, varav 96 procent antas komma från utvecklingsländer. Den genomsnittliga dygnskostnaden uppskattas till 367 kronor per person och genomsnittligt antal dygn per person prognostiseras till 265.

Kostnader för självmant återvändande för personer vars asylansökningar avslås ingår också i det belopp som klassificeras som bistånd, liksom kostnader under det första året för mottagandet av personer som vidarebosätts i Sverige och deras resor till Sverige. Kostnaderna för självmant återvändande uppgår till 141 miljoner kronor och kostnader för vidarebosättning till 204 miljoner kronor.

EU-bistånd

I biståndsramen ingår även kostnader för det svenska bidraget till den del av Europeiska unionens (EU) gemensamma bistånd som

finansieras genom EU:s reguljära budget. För 2012 uppgår dessa kostnader till 1,9 miljarder kronor, vilket motsvarar Sveriges faktiska kostnader för biståndet på den totala EU-budgeten 2010.

EU-kommissionen bedriver utvecklings-samarbete med nästan alla utvecklingsländer och inom ett stort antal sektorer. Utöver de geografiska biståndsprogrammen har EU även tematiska biståndsprogram och instrument t.ex. instrument för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter.

I ministerrådets arbetsgrupper utarbetas förslag till EU:s gemensamma utvecklingspolitik. Sverige är även med och påverkar utformningen av EU:s bistånd i genomförandekommittéerna, expertgrupper och via ambassaderna i fält.

Utrikesförvaltningens förvaltningskostnader

OECD/DAC:s riktlinjer lägger fast ett antal principer för vad som kan räknas som förvaltningsresurser för policyarbete och genomförande av utvecklings-samarbete. OECD/DAC:s regler omfattar lönekostnader för personal med biståndsrelaterat arbete vid huvudkontor och vid utlandsmyndigheter samt drift av berörda myndigheter, inklusive kostnader för lokaler, IT, fordon m.m.

Modellen för beräkning av utrikesförvaltningens förvaltningskostnader baseras på en bedömning av hur stor del av verksamheten, både vid utlandsmyndigheterna och enheterna i Utrikesdepartementet, som avser utvecklings-samarbete och utvecklingsrelaterade frågor. De kostnader om 464 miljoner kronor som ingår i biståndsramen 2012 utgörs av 2010 års faktiska utfall för dessa verksamheter. Beloppet justeras mellan åren för större kända förändringar såsom nedläggningar, omvandlingar eller etablering av nya utlandsmyndigheter. Modellen för att beräkna utrikesförvaltningens biståndsfinansierade förvaltningskostnader ses över under hösten 2011. Det kan därefter bli aktuellt att förfina den.

Övrigt

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) disponerar ca 115 miljoner kronor för sin internationella biståndsverksamhet, som inkluderas i biståndsramen.

Vidare ingår bidrag till Världssjöuniversitetet (WMU) om ca 24 miljoner kronor inom

utgiftsområde 22 och bidrag till demokrati-insatser i Ukraina och Vitryssland om ca 23 miljoner kronor inom utgiftsområde 5.

I biståndsramen inkluderas den del av Sveriges bidrag till vissa FN-organs reguljära budget som klassificeras som bistånd. Dessa FN-organ är: FAO, UNO, UNPKO, UNESCO, WIPO, ILO, ITU, UPU, WHO, WMO, UNEP, UNCTAD och UNIDO. De kostnader om ca 180 miljoner kronor som ingår i biståndsramen 2012 utgörs av faktiskt utbetalt belopp 2010 till dessa FN-organisationer, vilket innebär två års eftersläpning mellan faktiskt utfall och de kostnader som ingår i biståndsramen.

Från och med 2011 fördelas stipendiemedel till universitet och högskolor avseende stipendier för särskilt kvalificerade studieavgiftsskyldiga studenter. I enlighet med propositionen *Konkurrera med kvalitet – studieavgifter för utländska studenter* (prop. 2009/10:65 bet. 2009/10:Ubu 15. rskr.2009/10:230) ska stipendiemedel som avser studenter från länder som enligt OECD/DAC klassificeras som utvecklingsländer inkluderas i biståndsramen, i enlighet med OECD/DAC:s riktlinjer.

Tabell 2.1 Biståndsram, utgifter inom andra utgiftsområden och biståndsanslag

Miljoner kronor

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Biståndsram	31 434	35 160	35 800	37 470	39 350	41 350
Utgifter inom andra uo	4 955	5 318	5 541	5 920	5 983	6 047
<i>Varav:</i>						
Skuldavskrivningar	-	-16	-390	-	-	-
Flyktningkostnader	2 588	3 247	3 164	3 125	3 126	3 131
EU-bistånd	1 653	1 250	1 868	1 902	1 952	2 000
Utrikesförvaltningens förvaltningskostnader	415	456	464	438	449	460
Övrigt	299	381	435	455	455	455
Biståndsdelen av Internationellt utvecklings- samarbete och Reformsamarbete i Östeuropa¹	26 479	29 842	30 259	31 550	33 367	35 303
Biståndsram i procent av beräknad BNI	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.2 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 7

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Internationellt utvecklingssamarbete</i>							
1:1 Biståndsverksamhet	24 304	27 436	27 935	27 870	29 154	30 950	32 858
1:2 Styrelsen för internationellt utvecklings- samarbete (Sida)	937	962	954	946	966	986	1 011
1:3 Nordiska Afrikainstitutet	15	15	15	16	16	16	17
1:4 Folke Bernadotteakademien	47	56	55	58	59	60	62
1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklings- samarbete	37	40	40	40	40	40	40
1:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	20	23	23	23	23	24	24
Summa Internationellt utvecklingssamarbete	25 361	28 530	29 021	28 952	30 259	32 076	34 012
<i>Reformsamarbete i Östeuropa</i>							
2:1 Reformsamarbete i Östeuropa	1 308	1 332	1 340	1 312	1 312	1 312	1 312
Summa Reformsamarbete i Östeuropa	1 308	1 332	1 340	1 312	1 312	1 312	1 312
Totalt för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	26 669	29 863	30 361	30 264	31 570	33 388	35 324

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

**Tabell 2.3 Härledning av ramnivån 2012–2015.
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd**

Miljoner kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	30 513	30 513	30 513	30 513
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	12	34	56	85
Beslut	-87	-21	-22	-22
Övriga makro- ekonomiska förutsättningar	640	2 310	4 190	6 190
Volym	-815	-1 267	-1 351	-1 443
Överföring till/från andra utgifts- områden	1	1	1	1
Övrigt	1	1	0	0
Ny ramnivå	30 264	31 570	33 388	35 324

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

**Tabell 2.4 Ramnivån 2012 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd**

Miljoner kronor	
	2012
Transfereringar ¹	27 172
Verksamhetskostnader ²	3 090
Investeringar ³	2
Summa ramnivå	30 264

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2010 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Biståndsramens storlek bestäms utifrån den procentuella andelen av bruttonationalinkomsten (BNI), som riksdagen beslutar om för varje enskilt år. Vid beräkningen av biståndsramen används den vid budgeteringstillfället senast tillgängliga BNI-prognosen. Varje år rapporteras det totala svenska biståndet efter avslutat budgetår till OECD/DAC (som ansvarar för att sammanställa medlemsländernas biståndsstatistik). Vid rapporteringstillfället används den senast tillgängliga BNI-uppgiften från statistiska centralbyrån för det år rapporteringen avser, vilket kan bidra till att det uppstår en skillnad i procentandel av BNI mellan den prognosbaserade budgeten och den rapporterade officiella statistiken. Skillnader mellan budgeterat utvecklingssamarbete och utfall kan också bero på att bidrag till de multilaterala finansieringsinstitutionerna rapporteras i sin helhet till OECD/DAC det år skuldsedeln läggs, medan bidraget i statens budget i stället fördelas över flera år, i den takt utbetalningar görs. För de bilaterala skuldavskrivningarna kan det belopp som ingår i biståndsramen vara i otakt med de faktiskt genomförda bilaterala skuldavskrivningarna som rapporteras till OECD/DAC. Detta beror på att utgifterna budgeteras efter planerade, snarare än genomförda skuldavskrivningar. Även kostnaderna för EU-biståndet, som ingår i biståndsramen, som grundar sig på faktiskt utfall två år tidigare, kan skilja sig mot det faktiska utfallet för gällande år, vilket är den summa som rapporteras till OECD/DAC. I rapporteringen ingår samtliga utgifter (se tabell 2.1) som kan klassificeras som bistånd enligt OECD/DAC:s definition. Se årsredovisning för staten 2010 för rapporterat utfall för biståndet 2001–2010.

3 Internationellt utvecklingsamarbete

3.1 Omfattning

Under Internationellt utvecklingsamarbete finns sex anslag: biståndsverksamhet, förvaltningsanslagen för Styrelsen för internationellt utvecklingsamarbete (Sida), Nordiska Afrikainstitutet (NAI), Folke Bernadotteakademien (FBA), Riksrevisionens anslag för internationellt utvecklingsamarbete samt Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingsamarbete

(SADEV). Insatser inom området internationellt utvecklingsamarbete finansieras framför allt från biståndsramen. Den del som inte finansieras från biståndsramen är de medel under Sidas förvaltningsanslag som avser förvaltningskostnader för samarbete inom Östersjöregionen, som inte klassificeras som bistånd. Från och med 2008 finansieras utvecklingsamarbetet med Östeuropa från ett eget anslag (kapitel 4).

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom området Internationellt utvecklingsamarbete

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
1:1 Biståndsverksamhet	24 304	27 436	27 935	27 870	29 154	30 950	32 858
1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingsamarbete (Sida)	937	962	954	946	966	986	1 011
1:3 Nordiska Afrikainstitutet	15	15	15	16	16	16	17
1:4 Folke Bernadotteakademien	47	56	55	58	59	60	62
1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingsamarbete	37	40	40	40	40	40	40
1:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingsamarbete	20	23	23	23	23	24	24
Summa Internationellt utvecklingsamarbete	25 361	28 530	29 021	28 952	30 259	32 076	34 012

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FIU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

3.3 Mål

Målet för Internationellt utvecklingssamarbete är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.

3.4 Resultatredovisning

Ökat fokus på resultat utgör en central del av den internationella dialogen om biståndseffektivitet. Internationellt samarbete är en förutsättning för att åstadkomma en gemensam syn hos givare och samarbetspartners kring resultatstyrning i biståndet. Sedan tillträdet 2006 har regeringen stärkt resultatstyrningen och uppföljningen av den verksamhet som det svenska biståndet stödjer. Genom en tydligare resultatagenda och insatsuppföljning är förutsättningarna för att redovisa resultat av de insatser Sverige stödjer bättre än för några år sedan. Regeringen avser att intensivt ansträngningarna för att uppnå ett mer effektivt och resultatinkänt bistånd inom ramen för den svenska biståndsförvaltningen, i samarbete med våra partners och i internationell dialog.

Jämställdhet och kvinnors roll för utveckling

Regeringen lämnade den 13 september i år en skrivelse till riksdagen om biståndets resultat tema jämställdhet och kvinnors roll för utveckling (skr. 2010/11:167). Skrivelsens huvudsakliga innehåll utgörs av en redogörelse för hur Sverige arbetar för att främja jämställdhet inom utvecklingssamarbetet och en redovisning av resultat och lärdomar från denna verksamhet. Nedan redovisas en sammanfattning av skrivelsen och dess slutsatser.

Jämställdhet har länge varit en viktig fråga i Sveriges bistånd. I budgetpropositionen för 2008 fastställdes jämställdhet och kvinnors roll i utveckling som en av tre tematiska prioriteringar för Sveriges utvecklingssamarbete. Att uppnå ökad jämställdhet i Sveriges samarbetsländer tar tid och är en långsiktig process. I skrivelsen redovisas hur det svenska utvecklingssamarbetet har bidragit till att förbättra förutsättningarna för jämställdhet och kvinnors rättigheter och

villkor i Sveriges samarbetsländer, framför allt genom strategiska insatser inom områden där Sverige haft en komparativ fördel och det svenska biståndet haft ett mervärde och kunnat göra skillnad. En viktig faktor har varit Sveriges erfarenheter och kompetens på jämställdhetsområdet, t.ex. vad gäller insatser för förbättrad mödrahälsa och stärkande av kvinnors rättigheter.

Sveriges arbete för att främja jämställdhet i utvecklingssamarbetet genomförs av en rad olika aktörer och sker genom flera olika kanaler. Sverige arbetar bilateralt genom främst Sida, men även genom andra myndigheter som t.ex. Folke Bernadotteakademien. Sverige bedriver även ett omfattande utvecklingssamarbete genom de multilaterala organisationerna och är drivande i mellanstatliga dialoger och förhandlingar när det gäller jämställdhetsfrågor och främjandet av kvinnors och flickors rättigheter.

En förutsättning för att kunna uppnå resultat på jämställdhetsområdet i Sveriges samarbetsländer är att biståndsförvaltningen har riktlinjer och verktyg för att kunna arbeta effektivt med jämställdhetsfrågor. Jämställdhet som en tematisk prioritering i det svenska biståndet har bl.a. tagit sig uttryck i olika styrdokument såsom policyer och strategier för samarbetet med länder, regioner och organisationer. Svenska aktörer har därmed med större tillförsikt och legitimitet kunnat driva jämställdhetsfrågor på ett tydligare, mer kunskapsbaserat, samstämmigt, effektivt och flexibelt sätt i olika utvecklingspolitiska sammanhang.

I juli 2010 fattade regeringen beslut om en policy för jämställdhet och kvinnors rättigheter och roll inom svenskt internationellt utvecklingssamarbete. I flera organisationsstrategier är jämställdhet ett särskilt prioriterat område. Sveriges samarbetsstrategier ska stödja genomförandet av ländernas egna prioriteringar. Jämställdhetsperspektivet har tydligt påverkat inriktningen av de samarbetsstrategier som beslutats fr.o.m. 2008. Över hälften av alla samarbetsstrategier har jämställdhet och/eller förbättrade villkor för kvinnor inkluderat i mål för en sektor eller som en egen sektor. I 90 procent av regeringens strategier beaktas jämställdhet i en eller flera sektorer.

År 2008 tillsatte Sida ett jämställdhetsteam som har arbetat med policy och metodutveckling

samt rådgivningsstöd till övriga delar av organisationen. Andelen utbetalat stöd genom Sida till insatser med jämställdhet som huvudsyfte har ökat från ca 7 procent 2008 till ca 11 procent 2010.

Regeringens arbete för att främja jämställdhet i utvecklingssamarbetet ska ske enligt tillvägagångssättet att all verksamhet ska jämställdhetsintegreras.

Jämställdhetsintegreringen sker i praktiken genom tre metoder 1) riktade insatser, 2) integrerade insatser och 3) dialog. Metoderna kan tillämpas var för sig eller i olika kombinationer för att förstärka varandra, beroende på den specifika kontexten i landet eller regionen där en insats genomförs. Redovisningen av resultat från det bilaterala utvecklingssamarbetet i skrivelsens avsnitt 3 utgår från dessa tre metoder.

Bilateralt utvecklingssamarbete

I skrivelsen redovisas resultat från det bilaterala utvecklingssamarbetet som genomförs av Sida. Metoden *riktade insatser* illustreras genom att redovisa 20 slumpmässigt utvalda insatser vars huvudsyfte är att främja jämställdhet. Insatserna bedöms ge en rättvisande bild av de jämställdhetsinsatser som får svenskt stöd genom Sida. Resultaten från insatserna är illustrativa för den samlade internationella kunskapen om hur jämställdhetsförändringar går till, då de visar att framgång kräver ökad samverkan samt aktiva och starka förändringsaktörer som i nätverk kan driva utvecklingen. Sverige stödjer denna typ av aktörer bl.a. genom riktade insatser, exempelvis till kvinnoorganisationer, grupper av män som ifrågasätter rådande manlighetsnormer, eller politiker som vill åstadkomma förändring. För att förändringsaktörerna ska få genomslag även på sikt, behövs samtidigt en förstärkning av strukturer och institutioner där politik och normer skapas, medel fördelas och samhällsservice levereras. Det kan ske t.ex. via policypåverkan, förändrad lagstiftning och institutionsbyggande.

Några insatser som redovisar tydliga resultat är de som kombinerat stöd till individer eller grupper av individer som agerar som förändringsaktörer med stöd till institutionsutveckling. Ett exempel på en sådan

insats som redovisas i avsnitt 3 i skrivelsen är det svenska stödet till barnmorskeutbildning i Nicaragua. Genom att specialutbilda sjuksköterskor och integrera en specialistutbildning i obstetrik i den reguljära sjuksköterskeutbildningen har insatsen bidragit till att antalet assisterade födselar ökat och att mödradödligheten minskat. Insatser som i huvudsak riktat in sig på individer som förändringsaktörer och i mindre grad på institutioner tenderar att ha svårare att uppnå uppföljningsbara effekter. Flertalet insatser, 18 av de 20 bilaterala insatser med jämställdhet som huvudsyfte som presenteras i skrivelsen, omfattar komponenter som är inriktade på att förändra attityder i svåra motvindsfrågor, dvs. värderingsdrivna frågor som kan vara kontroversiella i internationella sammanhang som t.ex. kvinnors rättigheter och fysiska integritet samt sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Attitydförändring och medvetandegörande är både förutsättningar för jämställdhetsarbetet och resultat i sig. Dessa insatser tenderar att ha svårare att uppnå tydliga resultat på kort tid, dels på grund av svårigheter att förändra attityder i sig och dels på grund av de svårigheter som är sammankopplade med att följa upp attitydförändringar och påvisa hur dessa i sin tur får genomslag i ett förändrat beteende. Trots att det är svårt att påvisa resultat i motvindsfrågor, avser regeringen fortsätta prioritera dessa frågor eftersom framsteg inom dessa områden är en förutsättning för fattigdomsminskning och hållbar utveckling.

I skrivelsen illustreras metoden *integrerade insatser* med fyra exempel på insatser som har jämställdhet som delsyfte. De fyra insatserna belyser de möjligheter och problem som flertalet utvärderingar av jämställdhetsintegrering i utvecklingssamarbetet visat på. Det är t.ex. tydligt att jämställdhetsintegrering ger bäst resultat när det finns ett tydligt politiskt mandat för att prioritera frågorna. En förutsättning för att lyckas med jämställdhetsintegrering tycks också vara att arbetet baseras på en analys av mäns och kvinnors olika problem, behov, intressen och möjligheter utifrån rådande jämställdhetsnormer och strukturer. För att jämställdhetsanalyserna ska tillämpas och få genomslag i programmets utformning och framför allt i tydliga målformuleringar kring jämställdhet behöver de kontinuerligt följas upp. Detta kräver i sin tur kunniga handläggare och

samarbetspartners, könsuppdelad statistik och analyser av jämställdhetsintegreringens genomslag. Genomgången av insatserna visar att mycket arbete kvarstår att göra härvidlag.

Flera av insatserna som redovisas i skrivelsen har uppnått resultat i form av prestationer och effekter på kort och medellång sikt. Några insatser kan även redovisa effekter på längre sikt. De resultat som har uppnåtts, både i form av prestationer och effekter, är av naturliga skäl av olika karaktär och innehåll. Det är därför svårt att göra en sammanvägd bedömning eller samlad redovisning av uppnådda resultat.

Skrivelsen redovisar även hur *dialog* används som metod för att nå resultat på jämställdhetsområdet. Fyra exempel illustrerar hur dialog har använts för att främja jämställdhet. Exempelen visar att dialog är en effektiv metod för att uppnå långsiktiga resultat i utvecklingssamarbetet. Det är dock en utmaning att formulera konkreta mål för dialogarbetet. Det kan ta lång tid att uppnå resultat och det är därför viktigt att kontinuerligt vidga utrymmet för påverkan genom en gradvis process, där de olika faserna i processen inte alltid kan förutses eller dess olika beståndsdelar kostnads sättas. När det gäller jämställdhet kan det även finnas behov av kompetensutveckling inom det specifika område som dialogen är inriktad på.

Det är viktigt att dialogen är planerad, strukturerad och styrd av tydligt formulerade mål och delmål. Det är också lättare att uppnå resultat om dialogen så långt som möjligt länkas till pågående processer i landet eller inom den organisation som ska påverkas. Det är vidare viktigt att dialogen bedrivs på så hög politisk nivå som möjligt. Dialog ska om möjligt kopplas till finansiellt stöd, exempelvis budget- eller sektorprogramstöd eller insatser i projektform. Flera ambassader arbetar med årliga dialogplaner för arbetet på jämställdhetsområdet som är utvecklade inom ramen för operationaliseringen av samarbetsstrategin.

Multilateralt utvecklingssamarbete

Även det multilaterala utvecklingssamarbetet för att främja jämställdhet inbegriper de tre metoderna, riktade insatser, integrerade insatser och dialog. Skrivelsens redovisning av det multilaterala utvecklingssamarbetet utgår dock från respektive organisations ramverk för

verksamhetsuppföljning. Dessa ramverk utgår sällan uttryckligen från de tre metoderna, varför en redovisning av de multilaterala organisationernas arbete i termer av de tre metoderna inte har gjorts.

Nästan alla de organisationer som Sverige stödjer har jämställdhet som en uttalad målsättning i strategier eller övergripande styrdokument och merparten av organisationerna arbetar konkret och i hög utsträckning med frågan. Samtidigt är incitamenten och kompetensen för att genomgående tillämpa ett jämställdhetsperspektiv i organisationernas verksamheter ofta svaga. Exempelvis förekommer ofta brister i organisationernas genomförande av interna handlingsplaner för jämställdhet och de är i hög grad beroende av chefers och medarbetares individuella engagemang. Erfarenheter från utvecklingsbankerna visar att jämställdhetsagendan prioriteras högre när ansvaret för frågorna knyts till ansvaret för utlåningen. Framsteg på området kräver en ledning som delar synen på jämställdhetsfrågornas betydelse och som är villig och tillräckligt kraftfull för att genomdriva förändringar i en stor och ofta geografiskt utspridd organisation.

Det saknas ett internationellt samförstånd kring vikten av jämställdhetsfrågor inom utvecklingssamarbetet. Sverige befinner sig ofta tillsammans med en relativt begränsad krets likasinnade länder i framkant av detta arbete, medan vissa andra länder varken ser nyttan eller behovet av ett sådant arbete. En del motarbetar t.o.m. framsteg på området. Medlemskap/ägarkrets i de multilaterala organisationerna påverkar hur långt och snabbt man kan gå med skrivningar om jämställdhet i policyer, strategier, handlingsplaner m.m.

För de fyra multilaterala organisationerna som tas upp i skrivelsen, UNFPA, UNICEF, UNIFEM och Världsbanken gör regeringen den sammantagna bedömningen att organisationernas resultat på jämställdhetsområdet är goda, samtidigt som en del utmaningar kvarstår. Enligt UNFPA utgör bl.a. ojämn kunskap om jämställdhetsfrågor och liten kapacitet för jämställdhetsintegrering i partnerländerna utmaningar för det fortsatta arbetet. Det är också svårt att nå resultat när det gäller sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter eftersom frågorna är känsliga i många länder. Det kan konstateras att UNICEF:s landkontor fortsatt

är i behov av starkt stöd från huvudkontorsnivå för att bygga upp den kompetens som krävs för att bidra till nationell kapacitetsuppbyggnad och resultat för flickor och kvinnor på landnivå. Samtidigt kan man konstatera att UNIFEM:s mindre storlek och tendens att sprida verksamheten alltför tunt inte har hindrat organisationen att nå goda resultat på projekt- och programnivå.

Reformeringen av FN och ”Ett FN” på landnivå har möjliggjort nya sätt att koordinera arbetet med jämställdhet mellan FN:s fonder och program. En fortsatt reformering av FN på landnivå, tillsammans med lanseringen av UN Women, ökar möjligheterna för de av FN:s fonder och program som arbetar med jämställdhet t.ex. både UNFPA och UNICEF att få genomslag för sin verksamhet och uppnå goda resultat.

Världsbankens landstrategier, som styr IBRD:s och IDA:s kärnverksamhet, tar samarbetsländernas egna utvecklingsprioriteringar som utgångspunkt. För att stärka jämställdhetsarbetet ytterligare är en huvudsaklig utmaning därför att gå från givarstyrda satsningar genom särskilda fonder till en situation där mottagarländerna explicit efterfrågar projekt och program som har jämställdhet som en central dimension. Lika viktigt är dock att Världsbanken måste börja se främjande av jämställdhet som en central kärnverksamhet som finansieras av interna medel. Motsvarande gäller de övriga multilaterala utvecklingsbankerna.

Vidare kan konstateras att samtliga av de multilaterala organisationer som granskats i skrivelsen har interna styrdokument som handlingsplaner/policier för organisationens arbete på jämställdhetsområdet. Uppföljning av dessa dokument visar att organisationerna arbetar med jämställdhetsfrågor och jämställdhetsintegrering utifrån sina respektive förutsättningar, dvs. med utgångspunkt i respektive organisations mandat, verktyg och organisationsstruktur.

Organisationerna redovisar för närvarande resultat både i form av prestationer och effekter för ett specifikt program eller projekt som organisationen stödjer eller driver på egen hand. Arbetet med att aggregerat redovisa mer långsiktiga resultat på effektnivå behöver stärkas i samtliga organisationer.

Slutsatser

Inför avstämningen av millenniemålen 2015 kvarstår stora utmaningar vad gäller att uppnå millenniemålen om att öka jämställdheten, stärka kvinnors ställning samt att minska mödra- och barnadödligheten. För att bättre bidra till att internationella utvecklingsmål inklusive millenniemålen uppnås avser regeringen därför fortsätta fokusera sitt stöd inom de fyra områden som regeringen särskilt prioriterar på jämställdhetsområdet (kvinnors politiska deltagande och inflytande; kvinnors ekonomiska aktörskap och arbetsvillkor; sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter; kvinnors säkerhet inklusive bekämpning av alla former av könsrelaterat våld och människohandel) för att bättre bidra till att millenniemålen uppnås – både vad gäller multilateralt och bilateralt bistånd. Flera slutsatser som har bäring på biståndsförvaltningens lärande och regeringens fortsatta reformarbete för att främja jämställdhetsresultat inom hela utvecklings-samarbetet kan dras av skrivelsen. De tre viktigaste är:

1. Mot bakgrund av de utmaningar som kvarstår på jämställdhetsområdet i samarbetsländerna bör Sveriges utvecklings-samarbete i ännu större utsträckning präglas av ett jämställdhetsperspektiv och fokus på kvinnors och flickors rättigheter och villkor. Sverige har god kunskap och lång erfarenhet av jämställdhetsarbete. Det är ett område där det svenska biståndet har ett mervärde och där Sverige har en komparativ fördel, hög trovärdighet samt anses vara en ledande biståndsaktör och därmed kan spela en särskilt viktig roll. Regeringen avser att fortsättningsvis ge jämställdhetsfrågorna inom det svenska internationella utvecklingssamarbetet en hög politisk prioritet. Vidare avser regeringen att fortsatt ha en hög ambitionsnivå när det gäller att säkra genomslaget av jämställdhetsperspektivet i det utvecklingssamarbete som kanaliseras genom multilaterala organisationer inklusive EU-kommissionen.

2. Resultaten från insatserna som redovisas i skrivelsen är illustrativa för den samlade internationella kunskapen om hur förändringsarbete för ökad jämställdhet går till. En tekniskt väl utarbetad insats har små möjligheter att lyckas om det inte finns ett politiskt åtagande från beslutsfattare i

mottagarlandet som ansvarar för genomförandet. Framgång kräver en tydlig vilja och ett aktivt ägarskap hos samarbetspartners, ett långsiktigt engagemang och ökad samverkan bland givare och finansiärer, aktiva och starka förändringsaktörer på alla nivåer samt fungerande institutioner som stödjer dessa aktörer. Regeringen avser därför att fortsatt stärka arbetet med att identifiera, stödja och påverka potentiella förändringsaktörer på olika nivåer för att öka kunskap om kvinnors och flickors rättigheter och viljan till förändring vad gäller framsteg mot jämställdhet. Det innebär bl.a. fortsatt fokus på insatser för stärkt kapacitetsuppbyggnad och institutionsutveckling.

3. Sverige är en av flera finansiärer av insatser som drivs av samarbetsländernas regeringar, myndigheter, universitet, multilaterala organisationer, civilsamhällesorganisationer, tematiska fonder m.fl. Det är våra samarbetspartners som planerar, genomför och följer upp de insatser som erhåller svenskt stöd. Relevanta och väl förankrade system för uppföljning av resultat och tydliga mål är en förutsättning för att lyckas i arbetet med att främja jämställdhet och kvinnors rättigheter, villkor och roll i utvecklingsländer. Regeringen avser därför förtydliga sina mål och resultatförväntningar på detta område. Det är centralt att utveckla kapaciteten i samarbetsländerna att efterfråga och använda sig av statistisk och resultatuppföljning på ett konstruktivt sätt i deras fortsatta planering. En grundförutsättning för att kunna bidra till stärkandet av samarbetspartners uppföljningssystem är att den politiska viljan att stärka de egna systemen finns hos våra samarbetspartners. Regeringen avser att fortsätta stödja och föra dialog med våra samarbetspartners om vikten att stärka och utveckla relevanta institutioner och systematiska mål- och resultatstyrningssystem i arbetet med att främja jämställdhet.

Därutöver är följande slutsatser värda att lyftas fram:

- Det är viktigt att samarbeta med andra givare och biståndsfinansiärer för att undvika att ett ökat resultatfokus medför ökade transaktionskostnader för våra samarbetspartners. Sverige avser fortsatt att delta aktivt i det pågående internationella arbetet kring att förtydliga vad ett ökat resultatfokus innebär för

utvecklingssamarbetet och hur det ska genomföras på bästa sätt.

- Ett ökat resultatfokus innebär inte att endast fokusera på verksamhet där resultat är lätta att följa upp. Regeringen avser att fortsätta arbeta med att definiera tydliga kvantitativa mål på områden som går att mäta. Därutöver avser regeringen fortsätta utveckla kvalitativa metoder för uppföljning och bedömning av insatser som är svåra att mäta kvantitativt, utveckla riskanalys samt tydligt definiera mål och förväntade resultat av insatser i svåra landkontexter.

- Sida har de senaste åren gjort framsteg när det gäller införandet av ett enhetligt mål- och resultatstyrningssystem och därigenom förbättrat möjligheten att redovisa resultat. Regeringen anser att Sida bör fortsätta sitt strategiska arbete på området, bl.a. genom att implementera sitt insatsuppföljningssystem samt att åtgärda bristerna i statistiksystemet.

- Regeringen avser att ge uppdrag till andra myndigheter som stödjer biståndsfinansierad verksamhet att se över sina insatsuppföljningssystem och inkomma med utförligare resultatredovisningar.

- De tre metoderna för jämställdhetsintegrering, dvs. riktade insatser, integrerade insatser och dialog, har sammantaget visat sig effektiva för att utforma ett bistånd inom jämställdhetsområdet av hög kvalitet. Metoderna kan användas var för sig eller i olika kombinationer för att förstärka varandra beroende på den specifika kontexten i landet eller regionen där insatsen genomförs. Regeringen avser därför att även fortsättningsvis tillämpa de tre metoderna för att främja jämställdhet och kvinnors rättigheter och roll i utvecklingssamarbetet samt att stärka kompetensutveckling i biståndsförvaltningen vad gäller hanteringen av jämställdhetsfrågor.

- Sveriges prioritering av jämställdhet i utvecklingssamarbetet måste i ännu högre grad preciseras i termer av inriktning, val av sektor samt identifiering av tydliga mål för insatser.

- Resultatredovisningen visar att det svenska biståndet har en viktig funktion i främjandet av framsteg på jämställdhetsområdet i samarbetsländerna. Regeringen betonar inom ramen för jämställdhetsprioriteringen i biståndet vikten av att sätta tydligare fokus på kvinnors viktiga roll i livsmedelsförsörjning, jordbruk och naturresurshantering, tillgång till marknader, landrättigheter och annan egendom, mödrhälsa inom ramen för kvinnors sexuella och

reproduktiva hälsa och rättigheter, säkerhet samt bekämpning av könsrelaterat våld och människohandel.

- Erfarenheter från de senaste årens förhandlingar inom det multilaterala utvecklingssamarbetet, exempelvis vid etablerandet av UN Women och IDA-16-förhandlingen i Världsbanken, visar att Sverige har fått genomslag för sitt påverkansarbete med jämställdhetsfrågor i avgörande institutionella sammanhang på global nivå. I skrivelsen konstateras dock att det saknas ett internationellt samförstånd kring vikten av att främja jämställdhet för att nå framsteg i arbetet för fattigdomsbekämpning och en hållbar utveckling. Regeringen anser därför att jämställdhet och frågor om kvinnors rättigheter och roll i utveckling ska ha en fortsatt central roll i den svenska dialogen med multilaterala organisationer inklusive EU.

- Sverige bör fortsätta att aktivt arbeta för att stärka de multilaterala organisationernas mål- och resultatstyrningssystem och kontinuerligt efterfråga resultat av organisationernas verksamhet. Arbetet med att aggregerat redovisa mer långsiktiga resultat på effektnivå behöver stärkas i samtliga organisationer.

- Sveriges arbete med att främja jämställdhet i utvecklingssamarbetet bör även i fortsättningen ske på olika nivåer, dvs. lokalt, nationellt, regionalt och globalt och genom stöd till olika typer av aktörer, dvs. exempelvis till regeringar, multilaterala organisationer och civilsamhällesorganisationer. Regeringen avser stärka incitamenten för att den svenska biståndsförvaltningen aktivt ska främja och analysera potentiella synergier mellan insatser på olika nivåer och med olika typer av samarbetspartners.

3.5 Politikens inriktning

3.5.1 Globala förändringar kräver ett nytt bistånd

Det långsiktiga målet om att utrota fattigdom och förtryck är ännu långt ifrån uppnått. Vi har ett moraliskt ansvar att stödja människor i utsatthet och fattigdom. Sverige ska även fortsatt ha en ambitiös utvecklingspolitik och ett generöst bistånd. Ett sådant bistånd måste förmå anpassa sig till en föränderlig verklighet. När regeringens geografiska fokus på Afrika fortsätter att stärkas, görs det mot bakgrund av en ambition att intensifiera ansträngningarna för att nå FN:s millenniemål på en kontinent i omvandling. Sverige har i utformningen av biståndet att förhålla sig till afrikanska tillväxtekonomier, en framväxande afrikansk medelklass och en ny generation ledare som efterfrågar mer jämbördiga relationer än vad det traditionella biståndet erbjuder. Samtidigt dominerar fattigdomen fortfarande flertalet afrikanska länder och afrikaners liv. Stora delar av Afrika kommer inte att till 2015 kunna uppnå de av FN uppsatta åtta millenniemålen. Särskilt är det länder i konflikt som förmörkar utsikterna att uppnå millenniemålen, men också i Afrikas stabila länder finns områden med djup fattigdom och brist på utveckling. Situationen ställer krav på både afrikanska och internationella aktörer att bättre säkerställa att den ökade tillväxten också innefattar de mest utsatta människorna.

I den internationella utvecklingsdebatten har fokus alltmer skiftat från bistånd till andra flöden av betydelse för utveckling. Debatten är en återspeglning av en förändrad biståndsarkitektur med nya givare och andra finansiella flöden, men även en framväxande global insikt om att framtidens utmaningar är såväl globala till sin karaktär som nära sammanlänkade. Många olika politikområden påverkar fattiga länders och människors förutsättningar att utvecklas och behovet av att främja samstämmighet för utveckling växer. Regeringens samlade utvecklingspolitik uttryckt i politiken för global utveckling, PGU (Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling, prop. 2002/03:122, samt Att möta globala utmaningar – skrivelse om samstämmighet för utveckling, skr. 2009/10:129) innefattar ett effektivt utvecklingssamarbete och en samstämmighetspolitik som syftar till att säkra

utvecklingssyn i Sveriges samlade agerande. I olika fora, bl.a. OECD:s biståndskommitté DAC (Development Assistance Committee), pågår en diskussion om biståndets framtid och effektivitet, bl.a. vad gäller biståndets roll i förhållande till andra flöden, nya globala utmaningar och aktörer. Debatten har sin utgångspunkt i det vidgade utbudet av finansieringsmöjligheter för utvecklingsländer som inkluderar exempelvis inhemska resursmobilisering, utländska investeringar, remitteringar, finansiering från framväxande ekonomier, innovativa finansieringsmekanismer och biståndets roll i förhållande till dessa.

Biståndet utgör en allt mindre del av den samlade finansieringen för utvecklingsländer. I grund och botten är det en positiv utveckling. Bistånd och investeringar tillsammans med nya finansiella flöden har ökat och breddat tillgången på resurser. Den snabba ekonomiska tillväxten i många utvecklingsländer gör dem även attraktiva för utländska investerare. Många medelinkomstländer har också bättre förutsättningar att själva finansiera nödvändiga investeringar för att nå millenniemålen, inte minst genom ökad inhemska resursmobilisering, exempelvis i form av ökade skatteintäkter.

Den ekonomiska tillväxten skiljer sig åt länder emellan och kommer inte alltid de fattigaste till del. Demografiska förändringar i många utvecklingsländer medför också utmaningar i form av stora ungdomsgenerationer, hög arbetslöshet, urbanisering och en åldrande befolkning.

En fjärdedel av jordens befolkning bor i konfliktdrabbade eller sviktande stater, varav merparten dessutom tillhör de fattigaste. Dessa länder uppvisar dessutom sämst resultat i ansträngningarna att uppnå millenniemålen. Biståndet till sviktande och konfliktdrabbade länder möter därutöver särskilda problem och utmaningar, vilket ställer ökade krav på flexibilitet och riskanalys.

Den snabba utvecklingen vad gäller demokrati och ökad respekt för mänskliga rättigheter i Mellanöstern och Nordafrika under första halvåret 2011 har visat på dynamiken i ett av EU:s grannskap. Den snabba utvecklingen har dels påmint oss om att stöd utifrån kan stärka länders demokratiseringsprocesser, dels vikten av flexibilitet för att stärka nya strukturer för ökad demokratisering och främjande av mänskliga rättigheter.

Sammantaget innebär dessa förändringar delvis nya förutsättningar för biståndet och ett krav på ständig förnyelse. Ett väl utformat bistånd kan spela en viktig roll och bidra till att stärka förutsättningar för en hållbar utveckling, särskilt i sammanhang där annan finansiering saknas.

Att definiera biståndets strategiska roll i varje enskilt land är en förutsättning för att biståndet ska kunna bidra till en hållbar utveckling. Det inkluderar även en analys av biståndet i förhållande till andra politikområden t.ex. internationell handels- eller klimatpolitik som påverkar ett lands utveckling i enlighet med Sveriges politik för global utveckling (PGU). Syftet med en sådan analys är att göra den samlade politiken mer utvecklingsfrämjande för att kunna dra slutsatser kring möjligheten för biståndet att verka katalytiskt eller som komplement till vad som görs inom andra svenska politikområden.

Biståndet har en viktig funktion när det gäller att finansiera eller påverka utveckling inom områden som inte i tillräckligt hög grad genererar eller attraherar andra utvecklingsresurser och därmed är finansiellt underförsörjda. I många länder, inte minst sviktande och konfliktdrabbade länder, är förutsättningarna för att generera andra utvecklingsresurser än biståndet marginella. Den egna staten är ofta oförmögen att tillhandahålla ens grundläggande samhällsfunktioner.

Biståndet kan i många länder också spela en viktig roll som katalysator och komplement till andra flöden. Exempel på biståndets katalytiska och komplementära roll är lån, garantier och riskkapital men även insatser för förbättrad skatteuppbörd och fungerande kapitalmarknader.

Den enskilt viktigaste förutsättningen för utveckling är dock varje lands egen politik och prioriteringar. I förhållande till detta har också Sverige och andra länder ett ansvar. Vår politik inom en rad områden, som t.ex. internationell handel, säkerhet och klimat, påverkar även fattiga länders och människors förutsättningar att utvecklas. Därför fortsätter regeringen i enlighet med PGU arbetet med samstämmighet för utveckling, i synnerhet inom EU. En viktig uppgift blir att bevaka EU-processer som har stor inverkan på utvecklingsländer som t.ex. EU:s nya handelsstrategi, reformer av den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken samt klimatförhandlingarna. Regeringen verkar

även för att öka de positiva utvecklingseffekterna av migration. Regeringens mål är att genom en ökad samstämmighet mellan migration och utveckling förstärka de positiva och minska de negativa utvecklingseffekterna av migration. Som ett led i det arbetet kommer Sverige att vara ordförande för det Globala forumet för migration och utveckling (GFMD) 2013-2014 samt stå värd för GFMD-mötet 2014. GFMD är för närvarande det enda globala forumet för mellanstatlig dialog om migration och utveckling.

Inom ramen för den strategiska roll som det samlade biståndet kan spela i varje utvecklingsland, måste varje enskild biståndsaktör identifiera de områden där man har ett tydligt mervärde. För Sveriges del kan detta innebära att bilaterala insatser genomförs inom sektorer och ämnesområden där vi har lång erfarenhet och hög trovärdighet exempelvis vad gäller engagemanget för demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna. Det kan också handla om insatser på områden där få andra givare är aktiva och/eller områden som internationellt arbetar i motvind. Motvindsfrågor kan vara områden där det kan vara svårt att snabbt se resultat men där Sverige företräder en hållning som inte i tillräcklig utsträckning lyfts fram av andra aktörer i det internationella samarbetet. Exempel på det sistnämnda är bl.a. homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Mervärde kan också innebära arbete på områden där Sverige har komparativa fördelar, exempelvis genom särskild expertis eller speciella erfarenheter och därmed har goda förutsättningar att påverka och bidra till hållbar utveckling och en effektivare fattigdomsminskning.

Inventering, uppföljning, analys och utvärdering av resultat utgör ett viktigt element i bedömningen av när och hur Sveriges insatser har ett mervärde och var Sverige har en komparativ fördel.

Genom att formulera tydliga mål för Sveriges bidrag, exempelvis i förhållande till millenniemålen, kan även förväntningarna på resultat tydliggöras och därmed förutsättningarna förbättras för att följa upp och redovisa resultat.

3.5.2 Mot ett mer effektivt globalt bistånd

Biståndet står inför flera framtida utmaningar. En central utgångspunkt är att säkerställa att det samlade globala biståndet, som i många länder i finansiella termer ofta har en begränsad roll, är effektivt. Ett ineffektivt bistånd kan göra mer skada än nytta. Nya aktörer ska välkomnas, samtidigt är det en utmaning att det samlade globala biståndet idag är fragmentiserat. Det finns idag omkring 200 statliga biståndsorganisationer från fler än 50 givarländer, fler än 250 multilaterala organisationer och därutöver privata stiftelser, internationella civilsamhällesorganisationer, företag, m.m. De flesta av dessa har sinsemellan olika administrativa regelverk och ställer olika typer av krav på sina motparter vad gäller rapportering, utbetalningsrutiner, resultatredovisning etc. För utvecklingsländer med svag administrativ kapacitet är denna mångfald av regelverk och aktörer svår att hantera effektivt då den är förknippad med höga transaktionskostnader. Bistånd kan i sådana situationer t.o.m. bli ett hinder för utveckling. Trots Parisdeklarationen och handlingsprogrammet från Accra om ökad biståndseffektivitet kvarstår många av dessa grundproblem.

En grundläggande prioritering för regeringens arbete under mandatperioden kommer även fortsättningsvis att verka för ett mer effektivt och resultatriktat bistånd, både internationellt och i hanteringen av svenska biståndsmedel. För att minska den globala fragmentiseringen av bistånd avser regeringen se över hur det svenska bilaterala utvecklingssamarbetet inriktas geografiskt och ämnesmässigt samt tydliggöra bevekelsegrunderna för och resultatförväntningarna på det svenska bilaterala utvecklingsengagemanget i olika landkontexter (se avsnitt 3.6.4 nedan). Att varje biståndsgivare är verksam i färre länder och färre sektorer bidrar till att göra det globala biståndet mindre fragmentiserat. Det kan också bidra till att varje biståndsgivare blir mer specialiserad och att biståndet blir av bättre kvalitet, vilket ökar förutsättningarna för att det samlade globala biståndet blir mer effektivt.

Ökad transparens och förbättrade möjligheter till ansvarsutkrävande är både mål och förutsättningar för ett mer effektivt bistånd. Transparens omfattar i detta avseende såväl öppenhet kring bistånd som användningen av

samarbetsländernas egna resurser. Det handlar också om att öka kvaliteten och transparensen i biståndsfinansierade upphandlingar för att säkra biståndseffektivitet och ett ansvarsfullt nyttjande av skattemedel. Det behövs också ett tydligare resultatfokus i de internationella ansträngningarna för ett mer effektivt bistånd. Detaljerade samordningsprocesser på landnivå och ansträngningar att anpassa biståndet till partnerländernas prioriteringar är inte mål i sig utan medel för bättre resultat i form av fattigdomsminskning, minskad ojämlikhet etc.

Med ett mer resultatriktat bistånd menas i detta avseende att:

- Fastslå tydliga mål som anger vilka resultat som förväntas.

- Mäta det som är möjligt att mäta, dvs. att definiera tydliga kvantitativa mål på områden, och för insatser, där detta är möjligt. Millenniemålen är ett bra exempel där så har skett på internationell nivå.

- Utveckla och förfina kvalitativa metoder för bedömning av insatser vars resultat är svåra att mäta kvantitativt. Exempelvis kan det vara svårt att definiera kvantitativa resultat av stöd på demokratiområdet och då bör kvalitativa bedömningsmetoder kunna användas.

- Tydligt definiera de insatser som prioriteras trots svårigheter att visa resultat. Vissa humanitära insatser i konflikttrabbade områden kan vara exempel på detta.

Regeringens fortsatta arbete för ett ökat fokus på resultat innebär således inte att bara satsa på kortsiktiga, enkla och "mätbara" insatser, utan snarare att utveckla metodiken för att definiera mål och resultat även för långsiktiga och "svår-mätbara" insatser. Genom att bygga på tidigare erfarenheter och utvärderingar samt att under lång tid systematiskt följa och analysera enskilda insatser erhåller Sverige värdefulla lärdomar av vad som fungerar och inte fungerar. Sverige kan lättare identifiera mervärdet av det svenska bidraget och skapa en grund och motivering för att arbeta även med svåra frågor, som t.ex. SRHR och i svåra miljöer som konflikttrabbade länder.

Sverige kommer fortsätta att arbeta tillsammans med samarbetspartners och andra givare för att utveckla bättre metoder för att följa upp resultat och analysera kortsiktiga och långsiktiga effekter, bl.a. genom att bidra till att bygga upp samarbetsländers statistik-

myndigheter och stärka deras resultatredovisning.

3.6 Konsekvenser för det svenska biståndet

3.6.1 Principerna för det öppna biståndet står fast

En förutsättning för ett effektivt svenskt bistånd är att regeringen har ändamålsenliga verktyg för att styra och förbättra biståndet. Det reformarbete som regeringen inledde under den föregående mandatperioden för att skapa bättre förutsättningar för ett resultatnriktat bistånd kommer att fortsätta och intensifieras.

De grundläggande prioriteringarna i Öppna biståndet, som lanserades 2009, är basen för det fortsatta arbetet och kommer att vara centrala för regeringens politik också under 2012 och därefter. Öppna biståndet omfattar bl.a. en transparensgaranti för det svenska biståndet. Transparensgarantin innebär att handlingar görs tillgängliga aktivt samt att informationen publiceras i ett öppet format vilket är i linje med bl.a. e-delegationens rekommendationer om öppenhet i svensk förvaltning.

Den 4 april 2011 lanserade Utrikesdepartementet i samarbete med Sida onlinetjänsten openaid.se som idag omfattar grundläggande information om drygt 92 000 biståndsinsatser eller delar av insatser. Intresserade kan följa hela biståndskedjan, från övergripande beslut om biståndets inriktning och fördelning till enskilda beslut, utbetalningar, genomförande och uppföljning.

Sida har fått ett särskilt ansvar för att samordna genomförandet av transparensgarantin, stödja övriga myndigheter samt utveckla openaid.se. Regeringen prioriterar denna fråga och avser fortsätta driva frågan om transparens för ökad biståndseffektivitet i internationella sammanhang.

Öppna biståndet omfattar även ett mer aktivt arbete för att motverka korruption och att skapa incitament för att ställa krav och säga ifrån, när insatser och samarbeten inte lever upp till förväntningarna.

En viktig del av Öppna biståndet är att öka mångfalden - det behövs nya aktörer och ny kunskap inom biståndet. Det är viktigt att ta

tillvara olika aktörers kompetens på ett effektivt sätt och att rätt aktörer gör rätt saker i biståndet (civilsamhällesorganisationer, näringsliv, kommuner, entreprenörer, personer med utländsk bakgrund m.fl.). Exempelvis måste näringslivets aktörer lättare få tillgång till kunskap om samverkansmöjligheter inom biståndet. Det nyligen inrättade Rådet för näringsliv och utveckling är ett steg i denna riktning.

Öppna biståndet tar också fasta på några av Sveriges komparativa fördelar och erfarenheter på några områden. Som ett av världens friaste, mest jämställda och digitaliserade länder har Sverige särskilda förutsättningar för att få genomslag för övertygelsen om den betydande roll friheten, kvinnor och Internet har för utveckling i dagens värld. Satsningar på jämställdhet och Information and Communication Technology for Development (ICT4D) ska ses också i detta sammanhang, där både kvinnors frihet och frihet på nätet lyfts fram.

3.6.2 Millenniemålen i fokus

Millenniemålen är ett exempel på strävan mot ett tydligare fokus på resultat inom biståndet, primärt inom sociala sektorer som hälsa och utbildning. För att förbättra levnadsförhållandena för världens fattigaste människor enades FN år 2000 om 8 utvecklingsmål som ska nås till 2015, de s.k. millenniemålen (MDG). Millenniemålen är de första gemensamma utvecklingsmål som det råder samförstånd om på internationell nivå. De består av ett ramverk med 8 mål, 21 mätbara och tidsbundna delmål och 48 indikatorer som ska uppnås till 2015. Millenniemålen täcker emellertid inte alla aspekter av utveckling, inte heller är alla dess delmål och indikatorer alltid enkla att mäta och i många länder existerar helt enkelt inte tillförlitliga data vilket försvårar uppföljning.

Svagheter till trots utgör millenniemålen ett unikt internationellt ramverk vars avstämningspunkt närmar sig snabbt. Flera av målen förväntas kunna nås till 2015. Andelen extremt fattiga fortsätter att minska, allt fler barn går i skolan även i de fattigaste länderna och förbättringar har skett när det gäller att hejda spridning av hiv, aids och malaria. Samtidigt kvarstår stora utmaningar när det exempelvis

gäller att minska andelen människor som lider av hunger, öka jämställdheten och stärka kvinnors ställning. Målet om förbättrad mödrahälsa uppvisar minst framsteg.

Utvecklingen varierar starkt mellan olika länder och regioner. Vissa länder i Afrika söder om Sahara riskerar att inte uppnå något av millenniemålen. Konfliktdrabbade och sviktande stater uppvisar störst svårigheter att uppnå millenniemålen. Hittills har inget konfliktdrabbat land uppnått något av millenniemålen. Den främsta orsaken är konflikten i sig. Den ekonomiska nedgången och livsmedelskrisen har också inneburit att tidigare uppnådda framsteg har stannat av eller i vissa fall t.o.m. gått bakåt. Dessutom innebär klimatförändringarna ytterligare risker för redan uppnådda resultat.

Framsteg har skett men det krävs likväl accelererad utveckling för att nå tillfredsställande resultat. Regeringen gör därför en samlad ansträngning fram till 2015 för att tydliggöra och stärka Sveriges bidrag till millenniemålen med särskilt fokus på de länder som har längst kvar att uppnå målen. Som ett led i detta ökar regeringen allokeringarna till Afrika med avsikten att stärka Sveriges bidrag till uppfyllelsen av millenniemålen med ett särskilt fokus på MDG 4, 5 och 7. Dessa ambitioner kommer att vägleda regeringen i den fortsatta utformningen av utvecklingssamarbetet och klargöras i relevanta styrdokument. I samband med detta avser regeringen konkretisera, samt i viss utsträckning kvantifiera, sina målsättningar för Sveriges bidrag till respektive millenniemål. Regeringens tre tematiska prioriteringar kvarstår men konkretiseras ytterligare, bl.a. i relation till millenniemålen.

MDG 1: Halvera världens fattigdom och hunger

Ekonomisk tillväxt har spelat en central roll i att antalet människor som lever i extrem fattigdom minskat avsevärt under det senaste decenniet. Det är framför allt den positiva utvecklingen i befolkningsmässigt stora länder som Indien och Kina som gör att det första millenniemålet om halverad fattigdom med stor sannolikhet kommer att nås på global nivå 2015. Även om målet om halverad fattigdom uppnås på global nivå finns det alltför många länder där lite eller ingen fattigdomsminskning skett.

Målet om halverad hunger kommer däremot sannolikt inte nås till 2015 och situationen har förvärrats av stigande livsmedelspriser. Andelen

undernärda människor i världen har minskat från 20 procent 1990 till 16 procent 2010 men det absoluta antalet har stigit från ca 850 miljoner 1990 till ca 925 miljoner idag. Det är ett stort mänskligt och ekonomiskt problem. Förutom de omedelbara humanitära problem som den nuvarande utvecklingen skapar får det dessutom skadliga effekter på längre sikt, särskilt på barns hälsa och utveckling och därmed också på den samhälleliga utvecklingen i stort.

Mot denna bakgrund är det av yttersta vikt att finna rätt balans i de olika former av bistånd som står till förfogande för att minska fattigdom och hunger.

Jordbruket måste bli mer produktivt, dels för att försörja brukarna själva och dels för att skapa ett överskott att föra ut på marknaderna. Fungerande marknader krävs för att säkra livsmedelsförsörjningen liksom en ökad köpkraft hos de fattiga konsumenter som är beroende av att köpa mat. Småskaliga jord- och skogsbrukare samt fiskare har en avgörande roll för livsmedelsförsörjningen i låginkomstländerna. Ett starkare fokus på dem som bas för ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning ska därför främjas, med ett tydligt jämställdhetsperspektiv.

Regeringens livsmedelssatsning i biståndet fortsätter och uppgår 2012 till 225 miljoner kronor. Dessa medel ska användas för att bidra till en stärkt livsmedelsförsörjning, med särskilt fokus på Afrika, främst genom ökad produktivitet i jordbruket, bättre fungerande marknader och villkor för kvinnorna, vilka utgör en stor andel av de verksamma inom denna sektor.

De multilaterala utvecklingsbankerna, till vilka Sverige är en stor givare, har som ett av sina huvudsyften att främja en hållbar ekonomisk tillväxt som ska gagna fler människor i utvecklingsländerna. Utvecklingsbankerna främjar tillväxt genom att finansiera omfattande och grundläggande infrastrukturprojekt samt genom insatser för att stärka regional ekonomisk integration och skapa ett gott näringslivsklimat med respekt för äganderätten och makroekonomisk stabilitet. Bankerna stödjer utvecklandet av marknader för finansiella tjänster, främjar handel och investeringar och riktar insatser för att utveckla den privata sektorn med särskilt fokus på små och medelstora företag och på kvinnors entreprenörskap. Vidare ger utvecklings-

bankerna stöd till rättsliga reformer och förbättrad kapacitet i offentlig ekonomisk förvaltning samt arbetar för att motverka korruption.

Det statligt helägda bolaget Swedfund International AB är också en viktig aktör i arbetet för ekonomisk tillväxt och förbättrade levnadsvillkor för fattiga människor i utvecklingsländerna. Genom att tillhandahålla riskkapital för investeringar i fattiga och konfliktdrabbade länder bidrar bolaget till framväxten av bärkraftiga företag där privat kapital i tillräcklig utsträckning inte kan mobiliseras på grund av politisk risk, outvecklad infrastruktur eller en svag inhemsk kapitalmarknad. Swedfunds verksamhet är ett bra exempel på hur fattiga människor själva kan delta i tillväxtprocesser, t.ex. genom arbetstillfällen samt teknik- och kunskapsöverföring.

MDG 2: Uppnå allmän grundskoleutbildning

Stora framsteg har uppnåtts vad gäller tillgång till grundskoleutbildning. Sedan år 2000 har 37 miljoner fler barn fått tillgång till grundskoleutbildning. Merparten av utvecklingsländerna har numera kapacitet att erbjuda heltäckande grundskoleutbildning. I dag påbörjar 89 procent av barnen grundskolan. I de länder där stora brister existerar är det oftast flickor som förfördelas.

En ambitionshöjning vad gäller Sveriges stöd till att öka tillgången till grundskoleutbildning kommer att ske i vissa av Sveriges samarbetsländer. Regeringen kommer att mer offensivt verka för att särskilt flickors tillgång till grundskoleutbildning prioriteras.

Regeringens särskilda satsning på uppfyllande av millenniemålen med fokus på barn och ungdomars rätt till hälsa och utbildning fortsätter under 2012. Satsningen fokuserar bl.a. på ökad tillgång till grundskoleutbildning samt att stärka kvaliteten på utbildningen.

Sverige bidrar även till utbildningsmålen genom utvecklingsbankerna. Genom den senaste påfyllnaden av Världsbankens fond inriktad mot de fattigaste länderna, IDA, kommer 2 miljoner lärare att rekryteras och utbildas. Via UNICEF bidrar Sverige till att ge flickor och pojkar, på lika villkor, tillgång till skolutbildning av god kvalitet. Sverige har tillsammans med Unesco tagit initiativ till att uppmärksamma vikten av tidiga utbildningsinsatser i konflikt- och

postkonflikt länder, bl.a. genom att lansera Education for All Global Monitoring Report 2011 på detta tema.

För att stärka kapaciteten i utvecklingsländers utbildningssektorer och därigenom bidra till att uppnå MDG 2 ger Sverige sedan 2002 stöd till det globala initiativet Global Partnership for Education, tidigare benämnt Fast Track Initiative. Stödet avser främst genomförande samt uppbyggnad av nationella planer för utbildningssektorn i utvecklingsländer där internationellt bilateralt stöd saknas eller är svagt. Särskilt fokus ligger på flickor och kvinnors utbildning i konflikt- och postkonfliktländer.

MDG 3: Öka jämställdheten och förbättra kvinnors ställning

Utveckling inom detta område mäts i andel flickor per pojkar i utbildning och läskunnighet, andel kvinnor i lönearbete utanför jordbrukssektorn och andel kvinnor i parlament. Framstegen har varit ojämna och överlag otillfredsställande, även om andelen kvinnliga parlamentariker ökat kraftigt. Det är framför allt ett antal länder i Afrika söder om Sahara som sannolikt inte kommer att uppnå målen.

Situationen motiverar en ambitionshöjning och är en anledning till att jämställdhet och kvinnors roll i utveckling är en av regeringens tre tematiska prioriteringar. Fattiga kvinnor och flickor är mest utsatta för diskriminering och har begränsade möjligheter att påverka sina egna liv. Stärkt fokus på kvinnors och flickors möjligheter att åtnjuta sina rättigheter kommer att prioriteras i det svenska utvecklings-samarbetet. I detta sammanhang är flickors och kvinnors möjlighet till utbildning av särskild vikt.

En rad insatser görs i olika samarbetsländer som bl.a. syftar till att stärka möjligheterna för kvinnors deltagande i politik och förvaltning, förbättra samarbetsländernas efterlevnad av åtaganden inom ramen för Konventionen för avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW), öka efterlevnaden av lagstiftning mot könsrelaterat våld och stärka samordningen av givarsamfundets insatser på jämställdhetsområdet.

Sverige har varit drivande i att få till stånd ett nytt FN-organ, UN Women, med ansvar för jämställdhetsfrågor. UN Women kommer att bli en viktig kanal för att bidra till att uppfylla

MDG 3. UN Women ska fokusera på följande verksamhetsområden: öka kvinnors ledarskap och deltagande, motverka våld mot kvinnor, öka kvinnors deltagande i konfliktlösnings- och fredsarbete, stärka kvinnors deltagande som ekonomiska aktörer, förbättra jämställdhetsprioriteringar på nationell och lokal nivå vad gäller budgetplanering samt stödja FN-systemet när det gäller jämställdhet och kvinnors egenmakt. I utvecklingsbankerna verkar Sverige för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i den verksamhet som institutionerna stödjer bl.a. med fokus på kvinnors ekonomiska deltagande.

MDG 4: Minska barnadödligheten

Trots att stora framsteg har gjorts i att minska barnadödligheten, bl.a. i några av världens fattigaste länder, är dessa inte tillräckliga för att på global nivå uppnå målet 2015. Återigen är det framför allt länder i Afrika söder om Sahara som har störst problem där än idag ett av sju barn dör före fem års ålder. Över elva miljoner barn dör årligen till följd av näringsbrist. Bristen på rent vatten och god sanitet fortsätter att vara en av de största anledningarna till hög barnadödlighet.

Erfarenheter visar att insatser som kombinerar alltifrån vaccinering och nutrition till mediciner och preventivmedel bidrar mer effektivt till att minska barnadödligheten än om insatserna sker separat.

Regeringens särskilda satsning på uppfyllande av millenniemålen med fokus på barn och ungdomars rätt till hälsa och utbildning fortsätter under 2012. Satsningen fokuserar bl.a. på minskning av barnadödligheten genom åtgärder för att bekämpa diarré och sjukdomar orsakade av förorenat vatten och bristande sanitet. Genom påfyllnad av IDA kommer 200 miljoner fler barn att vaccineras. Det svenska stödet till den globala vaccinalliansen (GAVI) ökar. GAVI bidrar till att minska barnadödligheten i världen genom att öka användningen av befintliga vacciner och främja utveckling av och tillgång till nya vacciner i fattiga länder. GAVI:s mål är att vaccinera 240 miljoner barn och därmed rädda 4 miljoner liv.

Sverige bidrar till FN:s strategi för kvinnors och barns hälsa som lanserades av FN:s generalsekreterare i september 2010. Strategin har som målsättning att i de fattigaste länderna (49 länder) mobilisera ytterligare 88 miljarder US-dollar till 2015 för att kunna rädda livet på 15 miljoner barn under 5 år, varav 3 miljoner

nyfödda, samt 570 000 kvinnor som annars skulle ha dött under sin graviditet eller förlossning.

Regeringens ambition är att under de närmaste åren öka resurserna till MDG 4 och 5. G8 har tagit initiativ till att utveckla ett sätt att mäta hur mycket resurser olika givare avsätter för dessa millenniemål och OECD/DAC har påbörjat diskussioner med medlemsländer hur resurser till barna- och mödrahälsovård bättre kan mätas.

MDG 5: Förbättra mödrahälsan

Av alla millenniemål har minst framsteg gjorts inom området förbättrad mödrahälsa. Endast ett fåtal länder beräknas kunna nå målet 2015.

Mödradödlighet orsakas av brist på bl.a. tillgång till preventivmedel och adekvat mödrahälsovård samt osäkra aborter. Arbetet på dessa områden kommer att förstärkas (se ovan under MDG 4).

Sveriges utgångspunkt vad gäller MDG 5 är att mödrahälsovård är en del av regeringens övergripande arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Det är framträdande i många svenska bilaterala hälsoinsatser och genom stöd till internationella civilsamhällesorganisationer som t.ex. IPPF (International Planned Parenthood Federation). WHO är en organisation av central vikt för alla de hälsorelaterade millenniemålen, inte minst det om förbättrad mödrahälsa. UNFPA:s arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter bidrar till bättre mödrahälsa genom att förbättra fattiga kvinnors tillgång till preventivmedel och god mödrahälsovård genom bl.a. utökad närvaro av barnmorskor. Sverige stödjer också en rad olika civilsamhällesorganisationer i deras arbete med att lyfta fram känsliga frågor som t.ex. tillgången till säker och laglig abort samt sexualundervisning för unga människor.

MDG 6: Bekämpa hiv och aids, malaria och andra sjukdomar

Stora framsteg har gjorts i att minska hiv och aids, malaria och tuberkulos. Målet är i vissa delar redan uppnått och förväntas i sin helhet kunna nås 2015. Globala Fonden är tillsammans med UNAIDS och WHO de väsentligaste samarbetspartnerna. Sveriges bidrag till Globala Fonden mellan 2011 och 2013 uppgår sammanlagt till ca 2 miljarder kronor.

Med anledning av den vikt regeringen fäster vid att bekämpa hiv och aids utarbetas dessutom en strategi för regionalt arbete med hiv och aids och mänskliga rättigheter, samt insatser för HBT-personers rättigheter och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i Afrika söder om Sahara. Under 2011-2013 ska den Globala Fonden mot aids, tuberkulos och malaria årligen distribuera 110 miljoner impregnerade myggnät i kampen mot malaria, förse 4,4 miljoner hiv-positiva människor med livsuppehållande läkemedel och behandla 610 000 hiv-positiva gravida kvinnor så att de inte smittar sina barn. Globala Fonden ska också förse 3,9 miljoner människor med behandling mot tuberkulos varje år.

MDG 7: Säkerställa en miljömässigt hållbar utveckling

Framstegen i att säkerställa en miljömässigt hållbar utveckling varierar kraftigt mellan olika länder och regioner. Den biologiska mångfalden minskar och allt fler människor saknar godtagbar sanitär standard. Till framstegen hör att tillgång till rent dricksvatten ökat och med dagens takt kommer delmålet att nås eller t.o.m. överträffas 2015. Avskogningen har också minskat globalt sett men är fortfarande mycket stor.

Mot denna bakgrund avser regeringen att fortsätta sina ansträngningar för att klimatsäkra biståndet. Regeringen anser också att en ambitionshöjning är motiverad inom området vatten och sanitet. Regeringens strategi för globala ämnesstrategiska insatser möjliggör insatser som stärker det globala arbetet för tillgång till rent vatten och sanitet. Regeringen avser stärka insatser på detta område under 2012, bl.a. genom att lansera Water Aid Innovation Challenge, ett initiativ riktat till innovatörer, entreprenörer och civilsamhällesorganisationer att bidra med smarta lösningar på kända utvecklingsutmaningar på vattenområdet. Genom regeringens satsning på barn och ungdomar genomförs åtgärder för att förebygga diarré och sjukdomar orsakade av förorenat vatten och bristande sanitet. I Mellanöstern och Nordafrika är brist på vatten, både vad gäller kvantitet och kvalitet, ett av de största utvecklingshindren för regionen. I utvecklings-samarbetet med regionen är insatser för tillgång till rent vatten därför särskilt angelägna. Inom ramen för regeringens särskilda klimatsatsning finns en rad exempel på insatser som syftar till

att främja stöd till rent dricksvatten och sanitet med ett integrerat anpassningsperspektiv, t.ex. i form av stöd för vatten- och sanitetsystem som är motståndskraftiga mot klimatförändringar, och insatser för att öka vattentillgången i torkdrabbade områden.

På miljöområdet är den globala miljöfonden (GEF) en viktig kanal som Sverige stödjer. GEF finansierar merkostnaden för att göra projekt i utvecklingsländer mer miljövänliga och bidrar till att förbättra utvecklingsländernas möjligheter att genomföra sina åtaganden i enlighet m.fl. internationella miljökonventioner.

I dessa sammanhang utgör offentlig upphandling ett betydelsefullt styrmedel i arbetet mot målet om en hållbar global utveckling. Baserat på erfarenheter av svensk offentlig upphandling har Sverige goda möjligheter att verka för, och bidra till, ökad hänsyn till miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter i biståndsfinansierade upphandlingar, s.k. ”hållbar offentlig upphandling”.

MDG 8: Utveckla ett globalt partnerskap för utveckling

Målet berör flera politikområden och handlar om att öka samarbetet mellan rika och fattiga länder bl.a. genom ett ökat deltagande av fattiga länder i internationell handel, lättade skuldbördor, ökat bistånd, ökad tillgång till livsviktiga läkemedel till överkomliga priser, teknologiöverföring och ökad sysselsättning för ungdomar. Trots skuldavskrivningar och vissa lättnader när det gäller handelshinder och restriktioner återstår mycket om målet ska nås till 2015. Även om världens bistånd ökat totalt sett är det på betydligt lägre nivå än vad givna löften utlovat. Teknologiöverföring, inte minst inom information och kommunikation, sker dock i snabb takt.

Sverige har varit och fortsätter att vara drivande för att EU ska leva upp till de åtaganden som gjorts för att EU till 2015 ska ha nått en biståndsnivå om 0,7 procent av BNI. Arbetet är än mer angeläget idag eftersom delmålet för 2010 inte uppnåddes.

Genom ökade insatser inom området ICT4D (Information and Communication Technology for Development) stärker regeringen sin ambition att inom utvecklings-samarbetet tillvarata de möjligheter som den informations- och kommunikationsteknologiska utvecklingen medför. Det faktum att Sverige är en ledande

bistånds- och IT-nation ska utnyttjas bättre inom utvecklingsarbetet. Regeringen avser att inleda ett närmare samarbete med näringslivet för att tillgängliggöra nya informations- och kommunikationsteknologier för människor i utvecklingsländer. Stora satsningar på ICT, framför allt i Afrika, görs även genom Världsbanken och Afrikanska utvecklingsbankens infrastrukturverksamhet.

Internationella organisationer, inklusive utvecklingsbankerna, har även en viktig roll i att bemöta de minst utvecklade ländernas särskilda behov i fråga om nyttjande av marknadstillträde och förbättrade förutsättningar för handel. Genom att bidra till IDA och Afrikanska utvecklingsfondens deltagande i det multilaterala skuldavskrivningsinitiativet MDRI (Multilateral Debt Relief Initiative) stödjer Sverige särskilt skuldyngda länders, s.k. HIPC-länders (Heavily Indebted Poor Countries), möjlighet till avskrivningar i enlighet med det särskilda skuldåtnadsinitiativet för de fattigaste och mest skuldyngda länderna.

Genom att arbeta för ökad samstämmighet för utveckling stärker Sverige sitt bidrag till uppfyllandet av millenniemålen och bidrar till att det globala samarbetet för utveckling stärks.

3.6.3 Fortsatt humanitär kraftsamling

Regeringen kommer under 2012 att fortsätta och fördjupa sitt humanitära engagemang för att bistå världens allra svagaste och mest utsatta människor. Afrikas Horn har drabbats av världens just nu största svältkatastrof och humanitära kris. Krisen förväntas bli långvarig och fortsätta eskalera de kommande månaderna. Sverige är en mycket stor och engagerad humanitär givare till Afrikas Horn och agerade snabbt med ökad finansiering till olika humanitära aktörer, utöver löpande bidrag. Regeringen har en ambition och beredskap att fortsatt bidra med hjälp till de nödlidande på Afrikas Horn.

Regeringen bedömer att de globala humanitära behoven förväntas fortsatt både öka och bli än mer komplexa. Antalet humanitära kriser orsakade av naturkatastrofer och antalet drabbade människor, väntas stiga, delvis på grund av klimatförändringarnas inverkan och delvis på grund av globala trender som befolkningstillväxt, urbanisering och höga

livsmedelspriser. Samtidigt minskar inte antalet väpnade konflikter, som i flera fall pågått i decennier, vilket leder till utdragna och allvarliga humanitära kriser som hindrar utveckling och fördjupar fattigdom. Att många av de humanitära kriserna dessutom präglas av att både naturkatastrofer och väpnade konflikter inträffar samtidigt förstärker behovet av flexibla och effektiva humanitära instrument, samt att finansiering finns för att möta behoven.

Sveriges humanitära bistånd tar sin utgångspunkt i regeringens policy för humanitärt bistånd. Under 2011 beslutade regeringen därutöver om en strategi för humanitärt bistånd genom Sida. Dessa slår fast att Sveriges humanitära bistånd ska vara globalt och allokeras på basis av humanitära behov. För att effektivt kunna möta de tilltagande humanitära behoven ska Sverige även verka för ett starkt och effektivt internationellt humanitärt responssystem. En central aktör i detta sammanhang är FN:s kontor för humanitär samordning, OCHA, till vars verksamhet Sverige bidrar med ett omfattande basbudgetstöd. Detta engagemang har under 2011 fördjupats genom svenska internationella initiativ, med likasinnade givarländer, med nya givarländer samt med världsländer, och syftar till att stärka och utveckla den internationella humanitära responsförmågan. Sverige prioriterar och avser i detta sammanhang särskilt försöka åstadkomma stärkt humanitärt ledarskap på landnivå, förbättrad samordning mellan humanitära aktörer samt tydligare mekanismer för ansvarsutkrävande mellan humanitära aktörer.

Sverige är en av världens största humanitära givare. De svenska bidragen kanaliseras bl.a. via basbudgetstöd till det humanitära systemets viktigaste aktörer, UNRWA, UNHCR, WFP, OCHA m.fl. (se tabell 3.4 för Sveriges årsbidrag). Dessa bidrag utgör stommen av det humanitära systemets finansiering och ger organisationerna den flexibilitet i sitt agerande som är en förutsättning för att systemet ska fungera. I tillägg till detta bidrar Sverige till de appeller som tas fram för att möta olika typer av humanitära kriser. Detta arbetssätt medför ett ansvar för att främja de humanitära organisationernas samlade resultat. Medan de humanitära organisationernas individuella insatser, effektivitet och resultat är en grundförutsättning för svenskt stöd kommer

även de humanitära aktörernas samlade förmåga att täcka de totala humanitära behoven i en given konflikt eller naturkatastrof att bli alltmer avgörande för svenskt stöd. Sverige kommer därför bl.a. att driva på den fortsatta utvecklingen av förbättrade och gemensamma metoder för behovsbedömning, främja större deltagande av de drabbade i de humanitära insatsernas utformning, verka för bättre resultatmätning, effektiva katastrofförebyggande insatser inklusive åtgärder för anpassning till klimatförändringar samt bidra till stärkandet av lokala och nationella kapaciteter för humanitär beredskap och respons. Mobil informations- och kommunikationsteknologi och sociala medier skapar nya möjligheter för drabbade att formulera sina behov vilket ger en bättre bild av omfattningen av de humanitära insatserna. Sverige kommer fortsatt att främja innovativt och kreativt användande av ny teknologi och teknologiska tjänster i syfte att anpassa humanitära insatser till reellt upplevda behov.

För Sverige förblir det en avgörande uppgift att värna de humanitära principerna och den internationella humanitära rätten, inte minst vikten av fritt och säkert tillträde för att kunna ge humanitärt bistånd till nödlidande människor samt tydlig rollfördelning mellan humanitära och militära aktörer. På många håll finns utsatta människor som är extremt sårbara utan att ha drabbats av någon humanitär katastrof. Detta kan bero på en kombination av exempelvis klimatförändringar, befolkningsökning och urbanisering. Sammantaget kommer detta att kräva förnyade ställningstaganden kring relationen mellan humanitärt bistånd och utvecklingsbistånd. För att hantera detta kommer ytterligare förstärkt samspel mellan det humanitära biståndet och utvecklingsbiståndet att krävas.

3.6.4 Regeringens tematiska prioriteringar

Ekonomisk tillväxt är centralt för att uppnå samtliga millenniemål. Ingenstans i världen har fattigdomen kunnat minska varaktigt utan ekonomisk tillväxt, vilket i sig är en del av hållbar utveckling.

2012 äger FN:s konferens om hållbar utveckling rum i Rio de Janeiro, Brasilien (Rio +20). Syftet är att säkra ett förnyat politiskt åtagande för hållbar utveckling och

utvärdera de framsteg som hittills gjorts. Konferensens två teman är grön ekonomi inom ramen för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling samt det internationella ramverket för hållbar utveckling.

Ekonomisk tillväxt ger resurser som kan användas för fattigdomsbekämpning och är också den viktigaste förutsättningen för förbättrad utbildning och hälsa i fattiga länder. Genom ekonomisk tillväxt kan statens intäkter öka. Därmed skapas utrymme att lägga ökade resurser på bl.a. skola, sjukvård, mödrahälsovård och sociala trygghetssystem. Det främjar i sin tur en friskare, bättre utbildad och tryggare befolkning som kan bidra än mer till att få ekonomin att växa. Därigenom blir processen självförstärkande.

Utöver den uppenbara vikt som måste fästas vid tillväxtens dimensioner i allt utvecklings-samarbete, kvarstår regeringens tre tematiska prioriteringar under mandatperioden: demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat samt jämställdhet och kvinnors roll i utveckling. Genomförandet av de tematiska prioriteringarna bidrar alla till ökad uppfyllelse av millenniemålen. Inom ramen för varje tematisk prioritering och dess koppling till millenniemålen läggs speciell vikt vid ett antal områden där Sverige har ett tydligt mervärde och/eller driver s.k. motvindsfrågor, dvs. frågor som internationellt har begränsat stöd och där Sverige företräder en viss hållning. De tematiska prioriteringarna i det långsiktiga utvecklings-samarbetet kvarstår och preciseras.

Demokrati och mänskliga rättigheter

De mänskliga rättigheterna är universella, ömsesidigt samverkande och odelbara. Regeringens grundläggande ställningstaganden avseende rättighetsperspektivet och dess genomförande gäller för hela utvecklings-samarbetet, oavsett sektor. Det demokratiska samhället med mänskliga rättigheter och rättsstatens principer som grund måste ständigt hävdas. Övergrepp och brott mot de mänskliga rättigheterna har på många håll försvagat den demokratiska utvecklingen. Samtidigt har den positiva utvecklingen i Nordafrika visat på möjligheter till förändring.

Demokrati och människors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna är både ett mål i sig och

ett medel för att uppnå millenniemålen. Respekten för medborgerliga och politiska rättigheter tillsammans med rättsstatens principer är avgörande för demokratisk utveckling och minskad fattigdom i alla dess dimensioner. Åtnjutandet av medborgerliga och politiska rättigheter är angeläget i sig och stärker möjligheterna för människor som lever i fattigdom att kräva sina ekonomiska, sociala och kulturella (ESK) rättigheter. Samtidigt kan uppfyllandet av ESK-rättigheterna i sin tur vara en förutsättning för att kunna åtnjuta vissa av de medborgerliga och politiska rättigheterna.

Millenniemålen omfattar inte uttryckligen demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna. Regeringen anser dock att de har mycket stor betydelse för målens uppfyllande. En hållbar demokratisk utveckling förutsätter respekt för de mänskliga rättigheterna och stärks ytterligare av jämställdhet mellan könen och en utbildad befolkning med god hälsa.

Regeringen anger i Förändring för frihet – policy för demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter inom svenskt utvecklingsarbete, tre fokusområden för det svenska demokrati-biståndet: 1) medborgerliga och politiska rättigheter 2) demokratins och rättsstatens institutioner och procedurer, inklusive partisystem, parlament och valprocesser samt 3) demokratiseringens aktörer. Regeringen lägger i det samlade svenska stödet för demokrati och mänskliga rättigheter stor vikt vid ökade insatser till stöd för de medborgerliga och politiska rättigheterna och demokratiseringsaktörer i tillägg till den volymmässigt större verksamheten gällande demokratins och rättsstatens institutioner och procedurer. Insatser ska prioriteras på områden där Sverige har komparativa fördelar, ett tydligt mervärde och områden där få andra länder verkar. Sverige ska stärka respekten för de olika opinionsfriheterna (tanke-, samvets-, religions-, yttrande-, åsikts-, förenings- och mötesfrihet) och framväxten av fria, oberoende medier, bidra till att tillgängligheten till och användningen av informations- och kommunikationsteknologin i frihetens tjänst ökar, stärka arbetet med HBT-frågor, bidra till ett gynnsamt samhällsklimat för demokratiseringens aktörer samt tillse att existerande instrument och verktyg är utformade så att välvägd insatser kan stödjas i snabbt föränderliga situationer. Regeringen betonar vikten av att demokratiska reformer

som initieras i samband med eller omedelbart efter transitionen bör stödjas för att bereda väg för en långsiktig demokratiseringsprocess och för att stärka konstruktiva krafter och förändringsaktörer i samhället. Ett exempel på detta är Sveriges insatser till stöd för demokratisk transition i Mellanöstern och Nordafrika, där regeringen har beredskap att ytterligare stärka engagemanget under 2012.

De särskilda insatserna för demokratisering och yttrandefrihet ökar ytterligare och uppgår därmed till 215 miljoner kronor för 2012, bl.a. för att möjliggöra skyndsamma insatser för demokratiska förändringsaktörer, försvarare av mänskliga rättigheter och länder i demokratisk transition.

Kulturens och mångfaldens potential och betydelse för yttrandefrihet och demokratisering ska lyftas fram. Regeringen betonar därför vikten av fri och oberoende media samt aktörer inom kulturlivet, t.ex. fristadsförfattare.

Ett annat uttryck för regeringens engagemang för demokratiseringens aktörer är en förstärkt ambition att stödja utsatta civilsamhällesorganisationer via globala ämnesstrategiska insatser samt en ökning av det särskilda demokratistödet genom svenska partianknutna organisationer (PAO). Regeringen betonar generellt den betydelse som informations- och kommunikationsteknologi kan ha för utveckling (ICT4D) och för att främja åtnjutandet av de mänskliga rättigheterna. Innovationer, nya metoder och samarbete med nya aktörer är en förutsättning för framgångsrika insatser på detta område.

Genom det omfattande svenska stödet till UNDP bidrar Sverige bl.a. till att bygga demokratins och rättsstatens institutioner och procedurer. Med dess nästintill totala globala närvaro är organisationen en värdefull partner att samarbeta med för gemensamma mål på demokratiområdet. UNDP är ofta den första aktören på plats i postkonfliktsituationer och bidrar bl.a. med förberedelser för val, reformer av konstitutionen och rättsväsendet.

Sverige och UNICEF delar ambitionen att förstärka fokus på de mest marginaliserade och utsatta barnen i syfte att ytterligare accelerera UNICEF:s bidrag till millenniemålen samt att förverkliga barnets rättigheter. UNICEF har därför lanserat ett "Equity initiative" som i mångt och mycket handlar om att i ännu högre

grad än tidigare tillämpa ett rättighetsperspektiv i sin verksamhet.

Miljö och klimat

Regeringens tematiska prioritering till stöd för utvecklingsländernas arbete med miljö och klimatförändringar fortsätter. Miljö- och klimatförändringar har störst påverkan på människor som lever i fattigdom. Fattiga människor som bor i slumområden, på landsbygden eller i avlägsna områden kan vara särskilt utsatta och kvinnor samt barn drabbas oftast värst.

En särskild ambitionshöjning är motiverad inom millenniemålsområdet vatten och sanitet bl.a. avser regeringen lansera Water Aid Innovation Challenge, ett initiativ riktat till innovatörer, entreprenörer och civilsamhällesorganisationer att bidra med smarta lösningar på kända utvecklingsutmaningar på vattenområdet (se avsnitt 3.6.2).

Orenat avlopp från industri och hushåll leder till att vatten förorenas och skapar en ohälsosam miljö som särskilt drabbar fattiga människor. Effekterna av klimatförändringarna visar sig tidigt och tydligt i förändrad vattentillgång. Regeringens policy för miljö- och klimatfrågor är styrande för utvecklingssamarbetet inom området. Målet för verksamheten är att den ska inriktas på förbättrad miljö, hållbart nyttjande av naturresurser och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändring i utvecklingsländer samt ha begränsad klimatpåverkan. Policyn lyfter särskilt fram följande verksamhetsområden: förstärkt institutionell kapacitet inom offentlig förvaltning, förbättrad livsmedelstillgång och hållbart nyttjande av ekosystemtjänster, förstärkt vattenresurshandling, ökad tillgång till rent vatten och grundläggande sanitet, ökad tillgång till hållbara energialternativ samt hållbar utveckling av städer. Ur ett millenniemålsperspektiv är alla områdena relevanta. De är nära förknippade och utgör ofta förutsättningar för utveckling och kan förstärka varandra.

Regeringens fyraåriga klimatsatsning i biståndet om sammanlagt 4 miljarder kronor fortsätter under 2012. Målet är främst att på det mest effektiva sättet bidra till de fattigaste ländernas långsiktigt anpassningsarbete till ett

förändrat klimat. Det är också angeläget att stödja insatser som leder till begränsade utsläpp av växthusgaser.

Jämställdhet och kvinnors roll i utveckling

Jämställdhet är ett område där framstegen i Sveriges samarbetsländer överlag ännu är begränsade och kvinnors möjligheter till deltagande i samhällsutvecklingen därmed relativt små. Sverige har samtidigt en komparativ fördel i form av kunnande och trovärdighet på jämställdhetsområdet. Jämställdhet och kvinnors roll i utveckling återspeglas i dialogen med många av samarbetsländerna och integreras i flera fall också aktivt i insatserna. Framsteg sker om än gradvis.

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter är exempel på en s.k. motvindsfråga där Sverige företräder en hållning som inte i tillräcklig utsträckning lyfts fram av andra aktörer i det internationella samarbetet. Sverige kommer fortsatt driva en aktiv och framåtsyftande politik på området.

Jämställdhet och kvinnors roll i utveckling är, förutom en tematisk prioritering, också ett specifikt millenniemål (MDG 3). Därtill stöder Sverige FN:s generalsekreterares särskilda strategi för arbetet med att uppnå millenniemålen 4 och 5, vilka också har stor påverkan för ökad jämställdhet. Vidare verkar Sverige genom bl.a. Partnerskap för mödra-, nyföddas- och barns hälsa samt stöd till UNFPA för att stärka nationell kapacitet att genomföra det handlingsprogram som antogs i samband med den internationella konferensen om befolkning och utveckling i Kairo 1994.

Genom Världsbanken ger Sverige stöd till insatser för att öka kvinnors ekonomiska aktörskap och entreprenörskap. Sverige har även framgångsrikt drivit att jämställdhet ska utgöra ett av fyra särskilda teman för Världsbankens kärnverksamhet i de fattigaste länderna under den kommande treårsperioden. Sverige delfinansierar också Världsbankens World Development Report 2012, som för första gången ska handla om utveckling och jämställdhet.

Sverige har varit drivande i att få till stånd ett nytt FN-organ med ansvar för jämställdhetsfrågor. I juli 2010 bildades UN Women som kommer att ha en ledande roll i att samordna

hela FN:s samlade arbete på jämställdhetsområdet. I och med tillskapandet av UN Women ges det nya möjligheter för FN-systemet att bättre kunna bidra till MDG 3 om jämställdhet.

För länder i konflikt- och postkonfliktsituation är säkerhetsrådets resolution 1325 och dess uppföljningsresolutioner viktiga instrument för att säkerställa att kvinnor får möjlighet att delta i fredsbyggande processer. I sådana länder är frågan om kvinnors och flickors säkerhet, inklusive frihet från sexuellt och annat våld en viktig förutsättning för att de ska kunna utbilda sig samt ha möjlighet till ekonomiskt och politiskt deltagande. Regeringens arbete på detta område omfattar dels kvinnors och flickors säkerhet i konflikt, postkonflikt och krissituationer, dels bekämpande av skadliga sedvänjor, våld i hemmet och hedersrelaterat våld.

3.6.5 Förtydligad inriktning på det bilaterala utvecklingssamarbetet

I enlighet med EU:s uppförandekod om arbetsdelning och komplementaritet fortsätter effektiviseringen av det bilaterala landdestinerade och strategistyrda svenska utvecklingssamarbetet.

Regeringen avser under 2012 att ytterligare förtydliga inriktningen på det svenska bilaterala utvecklingssamarbetet samt förenkla och verksamhetsanpassa styrningen av detsamma. En sådan förtydligad inriktning förutses klargöra bevekelsegrunderna för svenskt bilateralt biståndsenagemang i olika landsituationer, precisera vilka resultat vi förväntar oss av svenska biståndsinsatser på olika områden, bedöma vilka biståndsformer som är ändamålsenliga i olika landkontexter samt identifiera de områden där Sverige har ett mervärde eller skäl att driva motvindsfrågor utifrån en tydlig hållning.

I det bilaterala utvecklingssamarbetet som helhet ska ett ökat utrymme finnas för flexibilitet och innovation i genomförandet av biståndet, vilket handlar om att söka de metoder som mest ändamålsenligt och effektivt bidrar till målen samt i ökad grad tillämpa resultatbaserade biståndsformer. Sverige ska fortsätta att prioritera en förbättrad resultatuppföljning och

resultatredovisning, liksom öka ansträngningarna för att säkerställa transparens och ansvarsutkrävande i utvecklingssamarbetet.

3.6.6 Ändamålsenliga biståndsformer och instrument

Gåvobistånd ska fortsatt utgöra huvuddelen av det svenska utvecklingssamarbetet, både inom det multilaterala och bilaterala biståndet. Regeringen avser emellertid att fortsätta arbetet med att främja biståndsformer som kompletterar gåvobiståndet, t.ex. utvecklingslån, garantier och stöd till små och medelstora företag i utvecklingsländer. Till exempel kan gåvobistånd till den offentliga förvaltningen och det civila samhället kombineras med lån, garantier och investeringskapital för investeringar i det privata näringslivet i utvecklingsländerna. Genom stöd till investeringar i den privata sektorn möjliggörs framväxten av bärkraftiga företag i fattiga och konfliktdrabbade länder där privat kapital inte kan mobiliseras på grund av politisk risk eller outvecklad infrastruktur. Dessa biståndsformer kan också skapa hävstångseffekter som gör att utväxlingen av biståndet ökar. Sammansättningen av gåvobistånd och andra former av bistånd måste avgöras med hänsyn till varje lands specifika situation. Det bilaterala och multilaterala utvecklingssamarbetet kompletterar varandra och regeringen avser verka för att tydligare tillvarata och synliggöra synergier mellan dessa kanaler.

Multilateralt utvecklingssamarbete

Samarbetet med och genom multilaterala organisationer utgör sammanlagt drygt hälften av det samlade svenska biståndet. Sverige bidrar med obundet basbudgetstöd till såväl FN-organisationer, humanitära aktörer som multilaterala utvecklingsbanker, liksom med finansiering av dessa organisationers verksamhet på landnivå som en del av genomförandet av svenska samarbetsstrategier. Sverige har ett nära samarbete med, en viktig roll i och ett stort inflytande över dessa organisationers arbete.

Globala frågor kräver globala lösningar. Multilaterala organisationer kan ofta spela en avgörande roll när det gäller att identifiera viktiga globala framtidsfrågor samt att samla

länder i en diskussion om dessa och att nå samförstånd kring vad som behöver göras och genomföras. Multilaterala organisationer uppfattas därför, tack vare dessa mellanstatliga processer, av samarbetsländer som mer neutrala än enskilda bilaterala givare. Inte minst FN-systemet är genom sin universalitet ofta den aktör som är bäst skickad att föra dialog om svåra frågor.

I kraft av sin storlek, finansiella resurser, särskilda mandat eller spetskompetens kan multilaterala organisationer spela en tongivande roll i policydialog och givarsamordning. Det samlade multilaterala systemets storlek och geografiska spridning gör också att det går att vara närvarande och bidra till verksamhet i långt fler länder än vad det bilaterala samarbetet kan.

Multilaterala organisationer, framför allt utvecklingsbankerna och EU, står för en viktig del av finansieringen av de investeringar som görs för att skapa förutsättningar för utveckling. Organisationerna bistår med bl.a. infrastrukturinvesteringar, sektorprogramstöd och budgetstöd. Samtidigt utgör dessa instrument en viktig bas för policydialog med samarbetsländerna i centrala utvecklingsfrågor.

Tack vare närvaro i de flesta länder kan det multilaterala systemet agera snabbt vid kriser och med relativt kort varsel öka omfattningen på sina insatser. I konflikt- och postkonfliktsituationer kan det multilaterala systemet nå fram till behövande på ett helt annat sätt än vad som i de flesta fall är möjligt för en bilateral aktör. I dessa situationer är Sverige ofta beroende av ett fungerande system av multilaterala organisationer för att kunna nå ut med exempelvis humanitärt stöd. Bilaterala aktörer har också svårt att vara fullt ut effektiva i dessa sammanhang eftersom det ofta saknas fungerande nationella institutioner att samarbeta med.

Effektiviteten i biståndet blir lidande om det finns alltför många aktörer. Utvecklings-samarbete genom multilaterala organisationer har därmed en potential att minska antalet givare på landnivå och på så sätt bidra till minskad belastning på samarbetsländernas kapacitet och till ett mer effektivt bistånd.

Strategiska val av biståndsformer i det bilaterala utvecklingsarbetet

Val av biståndsform avgörs av en rad faktorer. Det är nära kopplat till vilken typ av samarbete/biståndsrelation som Sverige har med ett land. Valet av biståndsform styrs också av vilken sektor Sverige avser stödja, vilka samarbetspartners Sverige avser samarbeta med och målen för insatsen. Olika biståndsformer kompletterar varandra och är lämpliga i olika sammanhang. Det kan handla om övergripande stöd till ett lands strategi för fattigdomsbekämpning eller till en organisations hela verksamhet, brett stöd till verksamheten inom en sektor eller ett mer avgränsat stöd till en specifik verksamhet. Utgångspunkten är att använda den biståndsform som mest ändamålsenligt och effektivt bidrar till att nå målen för samarbetet givet Sveriges bedömning av risker och hur risker kan hanteras. Val av samarbetspartners och samarbetsformer ska bidra till en väl balanserad portfölj med insatser som kompletterar varandra.

Generellt budgetstöd för fattigdomsbekämpning förutsätter ett stort mått av förtroende för samarbetslandets politik och är förenat med ett antal utmaningar av framför allt politisk natur, i synnerhet för en bilateral givare. Regeringen anser därför att det generella budgetstödet roll i det bilaterala utvecklings-samarbetet behöver ses över. Multilaterala aktörer, såsom EU-kommissionen och Världsbanken, är viktiga aktörer när det gäller budgetstöd och tillhörande policydialog. I de fall där generellt budgetstöd bedöms vara en effektiv stödform kan multilaterala organisationer ha komparativa fördelar framför bilaterala givare.

När det gäller EU-kommissionen som budgetstöds-givare anser regeringen att det finns ett behov av ökad samstämmighet mellan kommissionens och medlemsstaternas kriterier för budgetstöd och stödformens hantering. Sverige lägger därför stor vikt vid den pågående översynen av EU-kommissionens budgetstöd, liksom vid arbetet inom EU med att utveckla en samordnad ansats till budgetstöd.

Där så är möjligt bör det svenska biståndet tillämpa en programansats. En programansats är ett förhållningssätt i utvecklingsarbetet baserat på principen om samordnat stöd till ett lokalt ägt program som kan tillämpas i förhållande till olika samarbetspartners och

biståndsformer. Det innebär att stödet anpassas till samarbetspartnerns prioriteringar, verksamhetscykel och kapacitet och använder samarbetspartnerns system där så är möjligt. Programansatsen kräver dock att ett antal förutsättningar vad gäller samarbetspartnern är uppfyllda t.ex. förtroende för samarbetspartnerns prioriteringar.

När fokus för det svenska samarbetet är en sektor ska Sverige sträva efter att ge brett stöd till programansatser på sektornivå. Ett sektorprogram kan stödjas genom en rad olika finansieringsformer, såsom budgetstöd, givargemensam pool-finansiering eller projektstöd. Valet av finansieringsform avgörs av en rad faktorer såsom sektorns specifika karaktär, typer av aktörer, bedömning av risker etc.

Projektstöd bör i möjligaste mån vara del av en bredare programansats och, i den utsträckning som är möjligt, använda samarbetspartnerns system för t.ex. upphandling, redovisning, rapportering och revision.

Lån, garantier och aktieinvesteringar kan vara effektiva biståndsinstrument med klara mervärden. Skälen är flera:

- Instrumenten kan innebära en betydande uppväxling av biståndet och dess resultat. Med andra ord - en biståndskrona kan mobilisera en större volym marknadskrediter och privat kapital. Bistånd, som utgör en liten del av utvecklingsländernas investeringskapital, får därmed en hävstångseffekt.

- Instrumenten bygger på samverkan med kapitalmarknader och kan underlätta integrationen av de fattiga länderna med dessa marknader, vilket är avgörande för dessa länders framtida finansiering av investeringar. Sker dessutom upplåningen på den lokala marknaden kan detta bidra till en utveckling av denna marknad med betydande mervärden för offentliga och privata organisationers och företags kapitalförsörjning.

- Instrumenten bygger på principiellt mer likvärdiga förhållanden mellan parterna vilket kan bidra till ett bärkraftigt och hållbart ägarskap.

- Instrumenten passar t.ex. för direkt samarbete med affärsdrivande verk, subnationella enheter som kommuner samt företag och kan därmed bidra till decentralisering och minskad biståndsadministrativ belastning för mottagarländernas regeringar.

- Garantier kan ses som en ny generation av bistånd, som bygger på samarbete med kommersiella finansmarknader och den privata sektorn, där biståndets förmåga att ta risker utnyttjas utan att biståndet blir en aktiv aktör.

Instrumenten kan också kombineras på olika vis för att få utökad effekt. Som exempel kan nämnas att Swedfund kan nyttja en garantiram hos Sida för en viss typ av investeringar för att möjliggöra satsningar med hög risk men med potentiellt stora utvecklingseffekter. Stöd till projektförberedande och projektunderstödjande insatser kan bidra till infrastrukturutveckling, ekonomisk tillväxt och sysselsättning, samtidigt som svensk kompetens tas tillvara.

Det finns ett ökande internationellt intresse för innovativa resultatbaserade biståndsformer som innebär att bistånd utbetalas på basis av uppnådda resultat. Syftet med stödformer av typen "Cash on Delivery" är att skapa incitament för att förbättra resultaten i en sektor eller inom ett område. Sådant stöd utformas normalt som komplement till annan finansiering och stöd för kapacitetsutveckling. Nya resultatbaserade metoder ska i ökad grad tillämpas även i det svenska bilaterala utvecklingssamarbetet.

I länder som befinner sig i en konflikt- eller postkonfliktsituation kanaliseras biståndet oftast genom multilaterala eller internationella enskilda organisationer för att sedan riktas till mer lokala aktörer. Detta beror på att kapaciteten i den mottagande staten ofta är svag, liksom att regeringarnas legitimitet ibland brister. I dessa miljöer är möjligheten att agera snabbt, liksom en fungerande internationell samordning avgörande för att nå resultat. Sverige har i detta syfte ett nära samarbete med likasinnade givare framför allt inom ramen för stöd genom freds- och statsbyggande flegivarfonder. Sverige är även drivande inom OECD/DAC:s arbete med att finna mer strategiska sätt att planera och finansiera stöd till den här typen av länder.

Sveriges syn på Parisdeklarationen

Parisdeklarationen om ökad biståndseffektivitet från 2005 och den efterföljande handlingsplanen från Accra (AAA) från 2008 lanserades som ett svar på den ökande fragmentiseringen av biståndet på landnivå i syfte att göra det samlade internationella biståndet mer effektivt. Även om

framsteg har gjorts vad gäller ökad biståndseffektivitet, har splittringen av biståndet i vissa fall ökat. Den stora utvärdering som gjordes av Parisdeklarationen 2011 visade att mycket lite har hänt inom områdena resultat, ansvarsutkrävande och transparens. Regeringen anser därför att det krävs en tonviktsförskjutning vid genomförandet av Parisdeklarationens principer, i riktning mot dessa områden. Transparens, ansvarsutkrävande och resultat är centrala aspekter av biståndseffektivitet och ger grundläggande förutsättningar för andra delar av biståndseffektivitetsagendan. Den stora utmaningen inför framtiden är att öka effektiviteten i det samlade biståndet utifrån de grundläggande principerna i Parisdeklarationen, utan att fastna i de tunga administrativa och byråkratiserade processer som nu är ett faktum i många länder.

Regeringen anser vidare att frågan om ägarskap tydligare måste kopplas till fattiga människors perspektiv på utveckling. Ägarskapsbegreppet behöver breddas och inkludera fler aktörer i samhället, inte minst i konflikttrabbade och sviktande länder där regeringen ibland utgör en part i konflikten. Vidare är ett gynnsamt samhällsklimat för det civila samhället i samarbetsländerna avgörande bl.a. för att främja ansvarsutkrävande.

Det finns, tack vare Parisdeklarationen, en bred förståelse för att anpassning till samarbetspartners egen verksamhetscykel och användning av samarbetspartners system minskar biståndets transaktionskostnader och långsiktigt kan stärka dessa system. Samtidigt är åtagandet om givaranpassning inte bara en fråga om teknisk kapacitet hos samarbetslandet – det finns också en nära koppling till graden av partnerskap och förtroende för landets politik. Att använda sig av ländernas system är förknippat med olika typer av risker. Mer arbete behöver göras, företrädesvis gemensamt med andra givare, för att analysera och hantera risker i biståndet.

Harmonisering av olika givares villkor och procedurer är en viktig beståndsdel i Parisdeklarationen. Kravet på harmonisering har dock ibland lett till en byråkratisering av biståndet och tidskrävande givarsamordning. Här behövs en mer pragmatisk och flexibel ansats.

Det framtida internationella ramverket för biståndseffektivitet bör också differentieras, dvs.

anpassas till varje lands specifika situation och varje samarbetspartners förutsättningar.

3.6.7 Aktörer i biståndet

Regeringens ambition är att fler nya aktörer ska erbjudas möjlighet att bidra till utvecklings-samarbetet. Härigenom kan mer kunskap, fler erfarenheter och nya idéer tas tillvara. Exempel på områden där nya aktörer kan komma att spela viktiga roller är inte minst i utvecklingen av fattiga länders näringsliv, internationell handel samt inom informations- och kommunikationsteknologi för utveckling (ICT4D).

Arbetet med att möjliggöra att nya aktörer engagerar sig ska prägla hela utvecklings-samarbetet – inte bara i de länder med vilka Sverige sedan tidigare bedriver aktörssamverkan inom ramen för selektivt samarbete. Det är samtidigt viktigt att ta tillvara olika aktörers kompetens på ett effektivt sätt och att rätt aktörer gör rätt saker i biståndet. Det är ytterst regeringens ansvar att säkerställa att det finns tydliga strukturer och regelverk för hur biståndet ska bedrivas. Arbetet med att utveckla dessa pågår kontinuerligt, inte minst vad gäller frågor om transparens och resultatuppföljning.

När det gäller strävan att stimulera aktörer att samverka och bygga relationer som bidrar till målet för utvecklingssamarbetet och som kan leva vidare bortom biståndet har den policy för aktörssamverkan, vilken regeringen fattade beslut om 2007, lagt en grund för och givit goda erfarenheter för det fortsatta arbetet. Instrumenten för arbetet med aktörssamverkan kommer att ses över utifrån dessa erfarenheter.

Företagsamhet för fattigdomsbekämpning

Näringslivet är en avgörande motor för tillväxt, innovationer, handel och investeringar. Genom samverkan med näringslivsaktörer kan Sverige bli bättre på att stimulera ett starkt och växande privat näringsliv i utvecklingsländerna. Därmed kan människor som lever i fattigdom ges större möjligheter att få sysselsättning och bidra till tillväxten. Sveriges möjlighet att på ett effektivt sätt bidra till uppfyllandet av millenniemålen ökar markant om vi som statlig biståndsgivare kan arbeta tillsammans med och bättre ta tillvara den privata sektorns initiativförmåga,

erfarenheter, expertis och resurser. Varaktiga resultat främjas genom att utgå från ömsesidiga intressen. Om mindre, katalytiska biståndsinsatser kan mobilisera företags intresse och resurser, stärka det sociala och miljömässiga ansvarstagandet eller bidra till utvecklandet och spridandet av nya produkter och tjänster för fattiga människors behov kan utväxlingen på biståndsinsatsen bli mycket hög.

Regeringen har de senaste åren genomfört en rad åtgärder i syfte att stärka samverkan mellan biståndet och näringslivet. Detta har bl.a. skett genom att i Sidas instruktion förtydliga vikten av samverkan med näringslivet som aktör för utveckling. Regeringens mål är att näringslivet ska fungera som en jämbördig aktör för samverkan på samma sätt som t.ex. det civila samhället, forskarsamhället och andra aktörer med en längre erfarenhet av att delta i utvecklingssamarbetet. Utgångspunkten för all samverkan är principen om obundet bistånd samt de biståndspolitiska målen och prioriteringarna. Samverkan med företag ska präglas av höga krav på att företagen tar ansvar för sociala, ekonomiska och miljömässiga effekter. Företagen ska stödja och följa OECD:s riktlinjer för multinationella företag och FN Global Compacts tio principer om grundläggande arbetsvillkor, mänskliga rättigheter, miljö och antikorrupcion.

Ansträngningar för att maximera näringslivets bidrag till utveckling och fattigdomsminskning sker dels genom stöd till privatsektorutveckling och internationell handel i Sveriges samarbetsländer, dels i olika typer av samarbete med och genom näringslivet som aktör för utveckling. Detta avsnitt berör det senare.

Som aktör för utveckling kan näringslivet ha en rad olika roller – inom och utom biståndet – som främjar uppfyllandet av de svenska utvecklingspolitiska målen. Företag agerar som:

- Leverantör av varor, tjänster och anläggningar.
- Rådgivare och dialogpartner genom erfarenheter från förutsättningar för och hinder mot utveckling i de länder de verkar i.
- Aktör med egna intressen inom ramen för sin kärnverksamhet.

Samverkan med näringslivet som aktör för fattigdomsbekämpning har under senare år fått stor internationell uppmärksamhet med en aktiv utveckling av samverkansformer och instrument från olika biståndsaktörer. Som exempel åtog sig Sida, i samband med MDG-högnivåmötet i

september 2010, att tillsammans med ett antal andra bilaterala givare stärka samverkan med den privata sektorn och att öka samverkan givarna emellan.

B4D

Som ett led i denna förnyelse av biståndets arbetssätt fattade Sida under 2010 beslut om ett program för samverkan med näringslivet, ”Business for Development” (B4D), vilket innehåller flera olika komponenter, t.ex. Private-Public-Partnerships, Challenge Funds och Innovativ finansiering. Sidas finansiering är av katalytisk karaktär och finansierar endast vissa delar av insatsernas kostnader. I B4D ingår också instrumentet ”Innovations Against Poverty” som ska stödja utvecklingen av varor och tjänster specifikt anpassade för fattiga människors behov. Det kan också handla om att stimulera affärsmodeller som involverar fattiga människor inte enbart som konsumenter, utan även som entreprenörer, leverantörer och ägare. Stöd kan också ges för samverkan mellan civilsamhällesorganisationer och näringslivet i syfte att verka för omvandling av marknader och produktionsmetoder (market transformation) för t.ex. bomull, palmolja och fisk.

Ett ytterligare instrument för samverkan är lån- och garantiinstrumenten. Genom att Sida fungerar som en brygga mellan banker, privat sektor och utvecklingsländer ges möjlighet att få stora investeringar att ännu bättre verka för fattigdomsbekämpning. Förutom att mobilisera internationellt privat och offentligt kapital bidrar lån- och garantiinstrumenten till att utveckla lokala kapitalmarknader och nyttiggöra lokalt sparande.

Vid sidan av att stimulera privatsektorutveckling kan näringslivets erfarenheter och resurser i ökad utsträckning även mobiliseras inom områden som internationell handel, hälsa, miljö, klimat, energi och infrastruktur. Därigenom kan näringslivet bidra till merparten av millenniemålen. Exempelvis bör Sveriges position som ledande IT-nation utnyttjas bättre inom utvecklingssamarbetet, vilket förutses innebära ett närmare samarbete med näringslivet med fokus på bl.a. att tillgängliggöra nya informations- och kommunikationsteknologier i utvecklingsländerna.

För att möjliggöra innovation, metod-, kompetens- och kapacitetsutveckling för B4D och ICT4D (se nedan) har regeringen uppdragit åt Sida att avsätta särskilda medel för dessa ändamål.

För att bättre ta tillvara näringslivets expertis och erfarenhet inför utformandet av biståndet, men också inom andra politikområden med bäring på global utveckling, inrättade regeringen 2009 Rådet för näringsliv och utveckling (NU-rådet). NU-rådet är ett forum för dialog mellan representanter från näringslivet och offentliga aktörer. Under 2011 utvidgas verksamheten genom att lokala NU-råd inrättas vid svenska utlandsmyndigheter i samtliga länder med vilka Sverige bedriver utvecklingsamarbete.

Den privata sektorn och näringslivet – såväl lokala som internationella företag – har också en viktig roll att spela för att motverka korrupktion i utvecklingsländer. Genom ett ansvarsfullt företagande kan näringslivet bidra till ökad öppenhet och konkurrens bl.a. vad gäller upphandlingar samt en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar tillväxt. Viktiga komponenter är främjande av innovativa ansatser och samverkan i Sverige, samarbetsländer och globalt. Sverige ska fortsatt stödja arbetet för ansvarsfullt företagande, Corporate Social Responsibility (CSR).

Swedfund

Det statliga bolaget Swedfund är sedan länge en viktig aktör och ett effektivt biståndsverktyg för att bidra till privatsektorutveckling, ekonomisk tillväxt och förbättrade levnadsvillkor för fattiga människor. Verksamheten är på många sätt unik inom svenskt utvecklingsamarbete genom sitt fokus på direktinvesteringar i små och medelstora företag i utvecklingsländer inklusive länder i Östeuropa som inte är EU-medlemmar samt Ryssland (verksamheten i Ryssland finansieras inte med biståndsmedel). Sedan starten 1979 har bolaget medverkat till framväxten av bärkraftiga små och medelstora företag i över 60 länder. Verksamheten har bidragit till sysselsättning, utveckling av lokala marknader, teknik- och kunskapsöverföring, förädling av råvaror och ökade skatteintäkter i företagens verksamhetsländer. Det bidrar i sin tur till förbättrade levnadsvillkor och självförsörjning för fattiga människor samt ett

livskraftigt inhemskt näringsliv som på sikt minskar biståndsberoendet.

De senaste åren har Swedfund förstärkt inriktningen på de fattigaste länderna och länder i demokratisk transition samt stärkt sitt fokus på Afrika. Idag består bolagets investeringsportfölj till 46 procent av företag i Afrika och till 54 procent av företag i något av världens fattigaste länder. En växande andel av investeringarna sker i postkonfliktländer, såsom Irak och Liberia. Det är i dessa länder, där det kan vara svårt att attrahera privat investeringskapital på grund av politisk risk, outvecklad infrastruktur eller svag inhemsk kapitalmarknad, som Swedfunds mervärde är som störst. Genom den aktiva ägarrollen, framför allt genom direktinvesteringar, kan Swedfund stödja utvecklingen av företagets verksamhet och inriktning på ett ansvarsfullt företagande (CSR). Därigenom läggs grunden för bärkraftiga och välfungerande företag som till stor del bygger på fattiga människors medverkan i att skapa ekonomisk tillväxt.

Det är regeringens mening att Swedfunds bidrag i utvecklingsamarbetet bör tas tillvara i större utsträckning i syfte att möjliggöra ekonomisk tillväxt i de fattigaste länderna. Vidare bör bolagets förutsättningar att göra affärsmässiga investeringar i särskilt utsatta områden men med potentiellt stora utvecklings-effekter, förstärkas. Mot bakgrund av detta föreslås ett treårigt kapitaltillskott till bolaget om totalt minst 1,2 miljarder kronor varav 400 miljoner kronor under 2012 (se avsnitt 3.7).

ICT4D

Den informations- och kommunikationsteknologiska utvecklingen ställer nya krav på den samlade utvecklingspolitiken. Ett effektivt och strategiskt arbete med informations- och kommunikationsteknologi för utveckling (ICT4D) förutsätter ökad samverkan med fler och nya aktörer. Frågan ska uppmärksammas genomgående och stöd ska särskilt ges till ICT-relaterade insatser med fokus på demokrati och mänskliga rättigheter liksom hälsa och utbildning.

Innovativt tänkande och utveckling av nya metoder ska stimuleras och nya aktörer inkluderas i arbetet. Kvinnors och flickors tillgång till och användande av nya informations-

och kommunikationsteknologiska verktyg och tjänster bör särskilt lyftas fram. I arbetet för ökad demokratisering och yttrandefrihet har frågan om ICT:s betydelse aktualiserats bl.a. genom händelseutvecklingen i Mellanöstern och Nordafrika. Det har i sin tur lett till ett ökat samarbete med aktörer såsom innovatörer och entreprenörer inom IT-sektorn. Det fortsatta arbetet förutsätter ökad samverkan med fler och nya aktörer. Det krävs ökad samverkan med näringslivets aktörer både i Sverige och i utvecklingsländer för att engagera, mobilisera och bättre nyttiggöra deras roll i utvecklingssamarbetet, inte minst på ICT4D-området. Diskussioner om ett sådant samarbete förs bl.a. i det ovan nämnda NU-rådet.

Utöver att bredda aktörskretsen i biståndets genomförande ska samarbetet och samordningen mellan myndigheter såsom Sida och Post- och telestyrelsen öka. Ett aktivt deltagande i internationella fora såsom Internet Governance Forum är fortsatt viktigt.

Stöd till och genom civilsamhällesorganisationer

Det civila samhällets aktörer har en nyckelroll för fattigdomsminskning och en särskild betydelse och potential för att bidra till demokratisk utveckling och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna i utvecklingsländerna. Därför genomförs en betydande del, i ekonomiska termer ca en tredjedel av det svenska bilaterala biståndet, i samarbete med civilsamhällesorganisationer i Sverige och i utvecklingsländer. Stödet genom svenska organisationer i det civila samhället ökar 2012.

Regeringen lägger i policyn för stöd till det civila samhället i utvecklingsländer fast ett enhetligt förhållningssätt till det civila samhällets roll i svenskt utvecklingssamarbete. Målet för stödet är ett livskraftigt och pluralistiskt civilt samhälle i utvecklingsländer som bidrar effektivt, med ett rättighetsbaserat arbete, till minskad fattigdom i alla dess dimensioner. Regeringen avser under 2012 att genomföra en översyn av policyns genomförande.

Svenska civilsamhällesorganisationer spelar en central roll genom stödet till och samverkan med partnerorganisationer i utvecklingsländer. För att nå det övergripande målet ska stödet genom svenska civilsamhällesorganisationer, inom ramen för anslagsposten Stöd genom svenska

organisationer i det civila samhället, inriktas på kapacitetsutveckling av civilsamhällesorganisationer i utvecklingsländer för att dessa ska kunna arbeta på ett rättighetsbaserat sätt i sina roller som röstbärare och organisatörer av tjänster. Stödet ska bidra till demokratisering och ökad respekt för fattiga och diskriminerade människors rättigheter inom aktuella sektorer. Regeringen avser att genomföra en halvtidsöversyn av verksamheten och stödformens ändamålsenlighet under 2012. Regeringen arbetar kontinuerligt med att utveckla formerna för samråd med det civila samhällets organisationer. Det civila samhällets roll i utvecklingssamarbetet ska ytterligare tydliggöras. Regeringen avser stimulera nya aktörers medverkan i biståndet och stärka verksamhetens resultatfokus.

Den riktade satsningen genom svenska organisationer i det civila samhället på barn och unga fortsätter under 2012. Strategin för globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser förstärks med 10 miljoner kronor för att möjliggöra utökat stöd till försvarare av demokrati och mänskliga rättigheter samt civilsamhällesorganisationer i deras roll för en demokratisk utveckling. Ett tydligt och kraftfullt stöd till utsatta civilsamhällesorganisationer och deras möjligheter att kunna fortsätta verka ska prioriteras och utgör en del av Sveriges samlade stöd till demokratiseringens aktörer, demokratisering och yttrandefrihet, särskilt gällande rätten till förenings- och samlingsfrihet.

3.6.8 Styrning samt biståndsförvaltningens organisation och uppdrag

En strategisk styrning av biståndsverksamheten

Sverige bedriver utvecklingssamarbete med ett trettiotal länder, inom ett flertal sektorer, genom många olika multilaterala, regionala och nationella organisationer och flera olika biståndsformer. Biståndspolitiken utgör också en del av Sveriges samlade utvecklingspolitik. Mål- och resultatstyrningen av biståndsverksamheten, kopplat till frågor om var, inom vilka områden, tillsammans med vilka aktörer och på vilket sätt biståndsverksamheten ska bedrivas, är beroende av politiska ställningstaganden om verksamhetens inriktning. Tydliga

prioriteringar och resultatförväntningar är en förutsättning för att politiken ska få genomslag.

2007 beslutade regeringen om en modell för förstärkt resultatstyrning av biståndet och en övergripande strategi för det multilaterala utvecklingssamarbetet. Sedan dess har ett antal fleråriga strategier och policyer beslutats som tydliggör vad berörda myndigheter ska använda disponerade medel till och hur biståndet ska bedrivas. Förra året beslutade regeringen också om nya riktlinjer för samarbetsstrategier.

OECD konstaterade i sin granskning 2009 av den svenska biståndspolitik att ramverket av styrdokument i det svenska biståndet var komplext och svåröverskådligt och rekommenderade därför att Sverige tydliggör olika styrdokuments funktion och inbördes förhållanden. Vid halvtidsöversynen 2011 konstaterade OECD att förbättringar skett, bl.a. i form av att den strategiska orienteringen renodlats, men att ytterligare arbete återstår.

Regeringen avser fortsätta arbetet med att förenkla och verksamhetsanpassa resultatstyrningsmodellen och tydliggöra olika styrdokuments funktion och inbördes förhållanden. I våras gav regeringen Statskontoret i uppdrag att utvärdera tillämpningen av regeringens modell för förstärkt resultatstyrning och lämna förslag på hur styrningen av utvecklingssamarbetet kan förbättras. Syftet med uppdraget är att ge underlag för en fortsatt utveckling och verksamhetsanpassning av regeringens styrning.

På samma sätt som regeringen har ett ansvar för styrningen av den statligt finansierade verksamheten har den också ett ansvar för statsförvaltningens struktur och organisering. Regeringens styrning av myndigheterna ska vara tydlig, långsiktig, strategisk och resultatinkriktad. Styrningen ska också verksamhetsanpassas. Det slog regeringen senast fast i propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt (prop. 2009/10:175).

Regeringen har alltsedan 2006 lagt stor vikt vid att förbättra styrningen av de myndigheter som finansieras med biståndsmedel, med tonvikt på Sida. Ambitionen har varit och är alltjämt att få till stånd en väl fungerande strategisk styrning, effektiva myndigheter och en tydlig roll- och ansvarsfördelning mellan regeringen, Regeringskansliet och myndigheterna. Med ökad tydlighet från regeringens sida vad gäller dels biståndets inriktning och uppgifter, dels

biståndsförvaltningens förutsättningar att genomföra politiskt fattade beslut, förbättras myndigheternas möjligheter att utnyttja resurserna på sätt som gör att resultaten av verksamheten optimeras. Relationen mellan regering och myndighet ska fungera så väl att detaljstyrning kan undvikas.

Förra året tydliggjorde regeringen Sidas uppdrag genom beslut om en ny instruktion. Myndighetens ledningsform ändrades från enrådgivningsmyndighet till styrelsemyndighet och en överdirektör utsågs. Sidas nya ledning har sedan dess vidtagit en rad åtgärder för att forma myndigheten så att den har bästa möjliga förutsättningar att genomföra regeringens politik.

Det finns anledning att fortlöpande se över biståndsförvaltningens uppdrag och organisation i syfte att åstadkomma en mer effektiv och ändamålsenlig förvaltning. Statskontoret ges bl.a. i uppdrag att se över utvärderingsverksamheten inom Sveriges internationella utvecklingssamarbete. I uppdraget ingår bl.a. att se över styrning, organisering och omhändertagande av utvärderingsresultat. Sedan tidigare har Statskontoret också i uppdrag att göra en myndighetsanalys av Folke Bernadotteakademien. Uppdraget ska redovisas under hösten 2011.

Ett annat område som behöver ses över är Regeringskansliets hantering av bidrag inom utgiftsområdet, där brister även uppmärksammats av Riksrevisionen. Ansvar för själva utbetalningarna i bidragshanteringskedjan fördes över till Sida den 1 januari 2011 men ansvaret för beredning, beslut och uppföljning av ca 12 miljarder kronor ligger kvar på Regeringskansliet.

Ett tredje område som bör ses över är om, och i så fall på vilket sätt, Sidas överlåtande av vissa förvaltningsuppgifter eller myndighetsutövning till tredje part bör författningsregleras.

Beskrivning av anslagsposterna

Nedan redovisas regeringens förslag till fördelning av anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* på anslagsposter samt en kort redovisning av den verksamhet som bedrivs inom ramen för respektive anslagspost.

Tabell 3.2 Anslaget 1:1 Biståndsverksamhet, utvecklingssamarbete genom Sida*Tusental kronor*

	Utfall 2010	Budget 2011	Förslag 2012
Humanitära insatser och konflikthantering	2 896 627	2 905 000	2 840 000
Informations- och kommunikationsverksamhet	87 300	96 300	96 300
Globala utvecklingsinsatser ¹	2 265 401	0	0
Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället	1 113 450	1 497 700	1 532 700
Asien	1 566 182	1 494 000	1 519 000
Latinamerika	667 270	567 000	488 000
Afrika	4 497 664	5 358 000	5 608 000
Mellanöstern och Nordafrika	415 391	550 000	595 000
Globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser	0	1 408 500	1 418 500
Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet	93 970	150 000	215 000
Miljölån	154 481	250 000	245 000
Kapacitetsutveckling och samverkan	0	650 000	710 000
Särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer (PAO)	0	75 000	80 000
Östeuropa och Centralasien			
- ODA-länder	71 488	0	0
- icke ODA-länder	-7 156	0	0
Forskningssamarbete ²	418 322	550 000	589 500
SUMMA	14 240 390	15 551 500	15 937 000

¹Anslagsposten Globala utvecklingsinsatser har delats upp på tre: globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser, kapacitetsutveckling och samverkan samt särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer.

²Fr.o.m. 2010 ingår bilaterala och regionala forskningsinsatser i Sidas regionala anslagsposter.

Tabell 3.3 Anslaget 1:1 Biståndsverksamhet, utvecklingssamarbete genom UD m.fl.

Tusental kronor

	Utfall 2010	Budget 2011	Förslag 2012
Internationella finansieringsinstitutioner	2 566 171	3 168 826	3 345 865
Europeiska utvecklingsfonden (EUF)	973 250	972 735	1 006 128
FN:s ekonomiska och sociala verksamhet			
- Basbudgetstöd till FN:s ekonomiska och sociala verksamhet	3 325 058	3 473 000	3 473 000
- Övrigt stöd till FN-relaterad verksamhet	27 297	36 000	25 000
Konflikthantering	354 342	319 000	303 500
Globalt utvecklingssamarbete			
- Organisations- och temastöd	2 274 657	3 253 852	3 025 927
- Konferenser, seminarier, utredningar och projekt	25 264	24 800	22 800
- Svenska institutet i Alexandria	12 406	12 740	14 600
Ekonomiska program	155 939	227 000	297 850
Östeuropa och Centralasien			
- ODA-länder	0	0	0
- icke ODA-länder	-905	0	0
SUMMA UD	9 713 479	11 487 953	11 514 670
Rikspolisstyrelsen (RPS)	151 212	200 000	190 000
Svenska institutet (SI)	28 012	60 000	92 000
Verksamhetsbidrag Nordiska Afrikainstitutet (NAI)	11 781	14 000	14 000
Kammarkollegiet	19 000	34 000	34 000
Kriminalvården	12 057	26 000	26 000
Folke Bernadotteakademin	28 027	62 100	62 100
Statens energimyndighet	100 000	0	0
	350 089	396 100	418 100
SUMMA	10 063 568	11 884 053	11 932 770

Tabell 3.4 Basbudgetstöd till FN:s ekonomiska och sociala verksamhet 2009–2012

Tusental kronor

	Årsbidrag 2009	Årsbidrag 2010	Budget 2011	Förslag 2012
FN:s utvecklingsprogram (UNDP)	720 000	630 000	689 000	689 000
FN:s kapitalutvecklingsfond (UNCDF)	40 000	35 000	35 000	35 000
FN:s barnfond (UNICEF)	560 000	471 000	480 000	480 000
FN:s jämställdhetsorganisation (UN WOMEN)	26 000	26 000	50 000	50 000
FN:s befolkningsfond (UNFPA)	450 000	423 500	445 500	445 500
FN:s världslivsmedelsprogram (WFP)	485 000	480 000	556 500	556 500
FN:s flyktingkommissarie (UNHCR)	620 000	639 000	613 000	613 000
FN:s hjälporganisation för Palestinaflyktingar (UNRWA)	285 000	276 000	282 000	282 000
FN:s organ mot brott och narkotika (UNODC)	90 000	45 000	45 000	45 000
FN:s program för boende och bebyggelse (UN-HABITAT)	22 000	11 000	11 000	11 000
FN:s samlade program mot hiv/aids (UNAIDS)	290 000	266 000	266 000	266 000
FN:s industriutvecklingsorganisation (UNIDO) ¹	11 961	10 558	0	0
SUMMA	3 599 961	3 325 058	3 473 000	3 473 000

¹ Fr.o.m. 2011 utbetalas bidrag till UNIDO från UO 24.

Biståndsverksamhet, utvecklingssamarbete genom Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete

Nedan följer en beskrivning av respektive anslagspost i tabell 3.2, Biståndsverksamhet, utvecklingssamarbete genom Sida.

Humanitära insatser och konflikthantering

Medlen ska användas i enlighet med gällande strategi för humanitärt bistånd. Den samlade svenska humanitära biståndspolitiken vägleds av de humanitära principerna om humanitet, opartiskhet, neutralitet och oberoende. Den nödlidande människans behov är avgörande för huruvida insatser ska genomföras.

Informations- och kommunikationsverksamhet

Medlen ska användas i enlighet med gällande strategi för informations- och kommunikationsverksamhet. Målet för informations- och kommunikationsverksamheten är att den svenska allmänheten har god kunskap om situationen i utvecklingsländer, svenskt bistånd och dess resultat samt frågor som rör utvecklingens drivkrafter i utvecklingsländer.

Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället

Medlen ska användas i enlighet med gällande strategi för stöd genom svenska organisationer i det civila samhället. Det övergripande målet för stödet är ett livskraftigt och pluralistiskt civilt samhälle i utvecklingsländer som bidrar effektivt, med ett rättighetsbaserat arbete, till att minska fattigdom i alla dess dimensioner utifrån sin roll som röstbärare och organisatör av tjänster.

Asien, Latinamerika, Afrika, Mellanöstern och Nordafrika

För samtliga anslagsposter ska medlen användas i enlighet med gällande samarbetsstrategier eller motsvarande.

Forskningsamarbete

Medlen ska användas i enlighet med gällande strategi för forskningsamarbete. Det övergripande målet är att stärka och utveckla forskning av relevans för fattigdomsbekämpning i utvecklingsländer.

Globala ämnesstrategiska utvecklingsinsatser

Medlen ska användas i enlighet med gällande strategi för globala ämnesstrategiska

utvecklingsinsatser. Målet med verksamheten är genomslag för den svenska regeringens prioriteringar i det globala utvecklingssamarbetet, för långsiktig och hållbar fattigdomsminskning.

Särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet

Medlen ska användas i enlighet med gällande strategi för särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet. Insatserna ska syfta till att stärka förändringsaktörer, såväl individer som grupper, som verkar för demokratisering och yttrandefrihet.

Miljölån

Medlen ska användas i enlighet med gällande strategi för miljölån. Avsikten med finansieringsformen är att öka samländarnas tillgång till kapital för investeringar riktade mot miljöproblem och effekter av klimatförändringar.

Kapacitetsutveckling och samverkan

Medlen ska användas i enlighet med gällande strategi för kapacitetsutveckling och samverkan. Insatserna omfattar kompetens- och institutionell utveckling i samländer och andra utvecklingsländer och för svenska aktörer i biståndet samt insatser för att engagera och mobilisera andra aktörer. Verksamhetsområdena omfattar bl.a. internationella utbildningsprogram (ITP), resursbasutveckling, samverkan och stöd genom näringslivets aktörer (B4D), samt informations- och kommunikationsteknologi för utveckling (ICT4D). Det övergripande målet är god kapacitet och kompetens hos såväl svenska som internationella aktörer, inklusive i utvecklingsländer vilket i sin tur bidrar till det övergripande målet för det internationella utvecklingssamarbetet och för reformsamarbetet i Östeuropa.

Särskilt demokratistöd genom svenska partianknutna organisationer (PAO)

Medlen ska användas i enlighet med gällande strategi för svenska partianknutna organisationer (PAO). Det övergripande målet är demokratisk utveckling och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna. Verksamheten ska bidra till att få till stånd väl fungerande demokratiska politiska partier och väl fungerande flerpartisystem på demokratisk grund i utvecklingsländer.

Biståndsverksamhet, utvecklingssamarbete genom Utrikesdepartementet, Rikspolisstyrelsen, Kriminalvården, Svenska institutet, Nordiska Afrikainstitutet, Folke Bernadotteakademien och Kammarkollegiet

Nedan följer en beskrivning av respektive anslagspost i tabell 3.3, Biståndsverksamhet, utvecklingssamarbete.

Internationella finansieringsinstitutioner

Stöd till Internationella valutafondens lånefaciliteter, Världsbanksgruppen, regionala utvecklingsbanker samt Nordiska utvecklingsfonden och Internationella jordbruksutvecklingsfonden.

Europeiska utvecklingsfonden

Medel till Europeiska utvecklingsfonden för stöd till länder i Afrika, Karibien och Stilla havsregionen. Fonden förvaltas av Europeiska kommissionen och Europeiska investeringsbanken.

FN:s ekonomiska och sociala verksamhet

Basbudgetstöd till FN:s ekonomiska och sociala verksamhet: Avser icke-öronmärkt stöd till budgeten i FN:s fonder och program. Stödet beslutas årligen mot bakgrund av bl.a. regeringens politiska prioriteringar, fördelning bland givarna samt svensk bedömning av organisationernas effektivitet och relevans för de utvecklingspolitiska målen.

Övrigt stöd till FN-relaterad verksamhet: Avser stöd till FN:s reformarbete – uppföljning och genomförande av reforminitiativ som syftar till reformering av FN-systemets verksamhet inom det ekonomiska och sociala området och till individuella FN-organs pågående reformerings- och effektiviseringsprocesser.

Konflikthantering

Finansiellt stöd till verksamhet och initiativ på området civil konfliktshantering. Underlättande av fredsprocesser, säkerhetsfrämjande och krishanterande insatser inklusive genom främjandet av de mänskliga rättigheterna samt insatser för säkerhetssektorreformer.

Globalt utvecklingssamarbete

Organisations- och temastöd: Avser organisations- och temastöd i enlighet med regeringens prioriteringar inom följande

områden: demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter, miljö och klimat, jämställdhet och kvinnors roll för utveckling, ekonomisk tillväxt inklusive handel, social utveckling och trygghet (inklusive smittsamma sjukdomar, hiv och aids) och humanitärt bistånd. Under 2012 beräknas 8 miljoner kronor användas för kostnader och hyresavtal avseende IDEA:s nyttjande av lokaler.

Konferenser, seminarier, utredningar och projekt: Medlen får användas för vissa temporära verksamheter inom prioriterade områden, exempelvis finansiering av tillfällig förstärkning i samband med utredningar, seminarier, konferenser, information, projekt, uppdragsforskning, kompetensutveckling, internationella förhandlingar, tillfälligt upprättade internationella kommissioner, erfarenhets- och kompetensutbyte samt deltagande av personer från utvecklingsländer.

Svenska institutet i Alexandria: Svenska institutet i Alexandria har till uppgift att främja ökade kontakter mellan å ena sidan Sverige och övriga länder i Europa samt å andra sidan Egypten och övriga länder i Mellanösternregionen. Institutet ska i sin verksamhet behandla frågor som är av betydelse för den politiska, ekonomiska och sociala utvecklingen inom regionen eller förhållandet mellan länderna i regionen och omvärlden, eller som bidrar till ökad ömsesidig förståelse inom kulturens eller religionens områden. Vidare ska institutet främja Europa-Medelhavssamarbetet inom Europeiska unionen.

Ekonomiska program

Finansierar Sveriges internationella åtaganden för skuldlättnader samt kompensationsanspråk från Exportkreditnämnden med anledning av bilaterala skuldavskrivningar vilka överenskommit i Parisklubben (för vidare information se kapitel 2).

Biståndsverksamhet genom Rikspolisstyrelsen och Kriminalvården

Avser att finansiera utsändande respektive deltagande av svensk personal i freds-, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet, främst inom ramen för FN, OSSE och EU samt utbildningar och andra projekt relaterade till myndigheternas deltagande i sådan verksamhet.

Biståndsverksamhet genom Svenska institutet

Avser gäststipendier, expertutbyte, ledarskapsprogram och utbytesprogram för unga ledare samt ett särskilt stipendieprogram för avgiftsskyldiga studenter vid svenska universitet och högskolor.

Biståndsverksamhet genom Nordiska Afrikainstitutet

Verksamhetsbidrag till Nordiska Afrikainstitutet som avser den nordiska samfinansierade verksamheten.

Biståndsverksamhet genom Folke Bernadotteakademin

Avser projekt och uppdrag inom bl.a. konfliktförebyggande och medling, personalförsörjning till internationella insatser, säkerhetssektorreform (SSR), avväpning, demobilisering och återanpassning av f.d. kombattanter (DDR), rättsstatsuppbyggnad och genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325.

Biståndsverksamhet genom Kammarkollegiet

Avser verksamhet i enlighet med förordningen (2008:1272) om Swedfund International AB:s stöd till små och medelstora svenska företags investeringar i Swedfunds samarbetsländer samt Swedfunds administrationskostnader för dessa (Swedpartnership).

3.7 Budgetförslag

3.7.1 1:1 Biståndsverksamhet

Tabell 3.5 Anslagsutveckling för 1:1 Biståndsverksamhet

Tusental kronor

2010	Utfall	24 303 958	Anslags- sparande	593 783
2011	Anslag	27 435 553 ¹	Utgifts- prognos	27 935 418
2012	Förslag	27 869 770		
2013	Beräknat	29 153 739		
2014	Beräknat	30 949 953		
2015	Beräknat	32 858 085		

¹ Inklusivt ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för internationellt bistånd. Medlen från anslaget får användas för att subventionera premier för garantier i enlighet med förordningen (2009:320) om finansiering av utvecklingslån och garantier för utvecklingssamarbete. Inom ramen för den del av anslaget som Regeringskansliet beslutar om finns möjlighet att använda medel för temporär verksamhet inom avgränsade projekt. Förvaltningskostnader för Svenska institutet i Alexandria ingår under anslaget. För den del som Svenska institutet disponerar beräknas 14 100 000 kronor användas till förvaltningskostnader. För den del som Kammarkollegiet disponerar avses 4 000 000 kronor användas till förvaltningskostnader för Swedpartnership.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 44 535 000 000 kronor 2013–2028.

Skälen för regeringens förslag: För att främja en högre grad av förutsägbarhet i biståndsgivningen behöver ekonomiska avtal inom biståndsverksamheten kunna ingås. Nya åtaganden beräknas uppgå till drygt 12 miljarder kronor. Myndigheter som disponerar bemyndiganden under anslaget är Regeringskansliet, Sida och Svenska institutet.

För den del som Regeringskansliet beslutar om beräknas nya förpliktelser ingås 2012 till ett belopp om ca 1 miljard kronor. Framför allt rör det sig om elfte påfyllnaden av Asiatiska utvecklingsfonden (AsDF) och bidrag till den årliga lokalhyran för Internationella institutet för demokrati och fria val (IDEA). Mellan 2013 och 2017 beräknas infriade åtaganden uppgå till mellan 6 miljarder kronor och 3 miljarder kronor per år. Därefter kommer de successivt att minska till ca 10 miljoner kronor 2028.

För den del av anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* som Sida disponerar beräknas nya förpliktelser ingås 2012 till ett belopp om drygt 11 miljarder kronor. Åtagandena består av insatser som löper under flera år och som berör alla Sidas verksamheter. Nya verksamhetsmässiga förpliktelser och tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag t.o.m. 2017. År 2013 beräknas infriade åtaganden uppgå till ca 11 miljarder kronor, 2014 till ca 6 miljarder kronor. Mellan 2015 och 2017 beräknas infriade åtaganden uppgå till ca 3 miljarder kronor. De angivna beloppen är osäkra. Utfallet kan bl.a. komma att påverkas av att avtal sluts senare än beräknat samt att det i mottagarländerna inträffar oförutsedda händelser som inverkar på planerade beslut om projekt och program. Förändringar kan även inträffa på grund av att utbetalningar av redan beslutade insatser förskjuts över tiden.

För den del av anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* som Svenska institutet disponerar beräknas nya förpliktelser ingås 2012 till ett belopp om ca 35 miljoner kronor. Åtagandena består framför allt av fleråriga stipendier.

Tabell 3.6 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för 1:1 Biståndsverksamhet

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015-2028
Ingående åtaganden	38 354	47 087	49 313	-	-	-
Nya åtaganden	20 279	19 230	12 106	-	-	-
Infriade åtaganden	-11 547	-17 003	-16 961	-17 008	-10 350	-17 101
Utestående åtaganden	47 087	49 313	44 458	-	-	-
Erhållet/förslaget bemyndigande	60 210	51 630	44 535	-	-	-

Garantgivning

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier för biståndsverksamhet intill ett belopp av 10 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår att riksdagen godkänner ett statligt garantiåtagande avseende Sidas garantgivning. Denna innefattar såväl äldre system för biståndsgarantier och fristående garantier som garantier enligt det system som infördes 2009.

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier intill ett belopp av 22 162 356 euro.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår att riksdagen godkänner ett statligt garantiåtagande om 22 162 356 euro som avser garantier för de lån som Europeiska Investeringsbanken lämnar inom ramen för Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet, motsvarande ca 203 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier för Nordiska investeringsbankens miljöinvesteringsslån intill ett belopp av 103 720 437 euro.

Skälen för regeringens förslag: De nordiska regeringarna beslutade 2002 att höja ramen för Nordiska investeringsbankens (NIB) miljöinvesteringsslån, som är en viktig del av det förstärkta miljösamarbetet inom Nordliga dimensionen, från 100 miljoner euro till 300 miljoner euro. Med anledning av denna höjning har riksdagen bemyndigat regeringen att under åren 2002–2011 ställa ut garantier för dessa lån.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner ett statligt garantiåtagande om högst 103 720 437 euro 2012 för NIB:s miljöinvesteringsslån, motsvarande ca 946 000 000 kronor.

Eventuella infrianden av garantier finansieras av Riksgäldskontorets garantireserv.

Kapitaltillskott till Swedfund International AB

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 besluta om kapitaltillskott till det statligt ägda bolaget Swedfund International AB på högst 400 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har i avsnitt 3.6 redogjort för betydelsen av ekonomisk tillväxt och Swedfunds roll inom utvecklingssamarbetet genom att bidra till privatsektorutveckling i utvecklingsländer, inklusive länder i Östeuropa som inte är EU-medlemmar, samt Ryssland (verksamheten i Ryssland finansieras inte med biståndsmedel).

Sedan tillträdet 2006 har regeringen vidtagit ett flertal åtgärder för att förtydliga styrningen av Swedfund och dess roll inom utvecklingssamarbetet. Bolagets mål, verksamhetsinrikt-

ning, landval och redovisningskrav har preciserats i Swedfunds bolagsordning och ägaranvisningar. Ansvaret för stöd till små och medelstora företags investeringar i utvecklingsländer (Swedpartnership) har förts över från Sida till Swedfund. Åtgärderna har löpande redovisats till riksdagen i budgetpropositionen.

Under 2011 har ytterligare förtydliganden gjorts i Swedfunds ägaranvisningar, bl.a. om bolagets medverkan i transparensgarantin, att även länder i demokratisk transition ska prioriteras samt att fondrestriktionen i avvaktan på pågående översyn, ska avse fonder via tredje land. Sedan tidigare gäller kravet på att verksamheten ska bedrivas på ett affärsmässigt sätt och att bolaget ska medverka till investeringar som inte bedöms kunna realiseras med enbart kommersiell finansiering.

Swedfunds verksamhet finansieras med eget kapital. För att möjliggöra fler investeringar har bolaget sedan 2007 fått kapitaltillskott om ca 1,7 miljarder kronor. Totalt kapitaltillskott t.o.m. våren 2011 är ca 2,5 miljarder kronor. Vid årsskiftet 2010/11 uppgick bolagets eget kapital till ca 2,7 miljarder kronor, inklusive ackumulerade vinster. Mot bakgrund av att försäljningsintäkterna från tidigare investeringar återanvänds, har Swedfund sedan starten 1979 kunnat bedriva verksamhet för totalt ca 5 miljarder kronor.

Det är regeringens mening att Swedfunds bidrag till global utveckling och utvecklings-samarbetets mål bör stärkas ytterligare. Som anförs i avsnitt 3.6.6 är bolaget ett effektivt biståndsverktyg för att främja privatsektor-utveckling samt bidra till bl.a. sysselsättning och skatteintäkter i fattiga länder. Swedfunds verksamhet har utvecklats väl de senaste åren med ett tydligt fokus på hållbara utvecklingseffekter, ett ansvarsfullt företagande och prioriterade landkategorier. Sedan 2009 redovisas verksamhetens resultat bl.a. i bolagets hållbarhetsredovisning.

I enlighet med Swedfunds ägaranvisningar bör bolagets verksamhet även fortsättningsvis inriktas på de fattigaste länderna och länder i demokratisk transition, inklusive konflikt-drabbade och sviktande stater. Afrika är en prioriterad kontinent. Genom Swedfunds roll i den planerade bolagiseringen av NORSAD förstärks Swedfunds närvaro i Afrika söder om Sahara (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21,

rskr. 2010/11:321). Fokus bland Swedfunds instrument bör alltså vara direkta aktieinvesteringar i små och medelstora företag (SME). SME är en viktig drivkraft för utveckling och det är genom det aktiva delägarskapet som Swedfunds mervärde bäst kommer till uttryck. Det pågår också arbete för att öka samverkan och säkerställa komplementaritet mellan Swedfund och övriga delar av utvecklings-samarbetet, bl.a. genom NU-rådets verksamhet.

Utifrån Swedfunds redovisning kan bl.a. konstateras att det finns en stor efterfrågan på bolagets medverkan i olika investeringar i linje med regeringens biståndspolitik.

För att öka Swedfunds förutsättningar att verka där behoven och utvecklingspotentialen är som störst, behöver verksamheten uppnå en större volym än idag. Med en större portfölj och en bredare riskspridning, förstärks Swedfunds förutsättningar att verka i särskilt utsatta länder med högre risk och genom direkta aktieinvesteringar i SME. Denna typ av investeringar kräver mer finansiering inklusive högre administrationskostnader. Swedfunds administrationskostnader finansieras med det överskott som verksamheten genererar (investeringarnas avkastning). För att kunna bära dessa kostnader samt säkerställa tillräcklig kompetens inom olika verksamhetsområden, krävs att bolaget är av en viss storlek. En mindre investeringsportfölj förutsätter finansiellt säkrare investeringar med lägre administrations-kostnader, t.ex. i mindre utsatta länder.

De senaste åren har Swedfunds genomsnittliga investeringsvolym (utbetalat belopp) per år uppgått till ca 450 miljoner kronor. För att bolaget ska kunna fylla sin roll som utvecklingsaktör krävs att den årliga investeringsvolymen ökar. Eftersom bolaget i normalfallet inte finansierar sin verksamhet med lån kan en utökad investeringstakt endast ske genom att det egna kapitalet förstärks. De närmaste åren förväntas Swedfunds möjligheter till avyttringar av pågående investeringar vara begränsade, framför allt på grund av att de investeringar som möjliggjorts genom de senaste årens kapitaltillskott befinner sig i en tillväxtfas och därför ännu inte kan avyttras. Sammantaget begränsar detta utrymmet för nyinvesteringar. Det är viktigt att bolaget kan upprätthålla en jämn och uthållig investeringsvolym, även under de år då återflödena är begränsade.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår därför regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* besluta om kapitaltillskott till Swedfund om 400 miljoner kronor.

För att bolaget ska kunna planera och bedriva sin verksamhet på ett strategiskt och hållbart sätt krävs en förutsägbarhet vad gäller de resurser Swedfund långsiktigt förväntas disponera. En långsiktig strategi har också efterfrågats av Utrikesutskottet och Riksrevisionen. Regeringen aviserar därför redan nu att den avser att återkomma till riksdagen i budgetpropositionerna för 2013 och 2014 med förslag om ytterligare kapitaltillskott till Swedfund om minst 400 miljoner kronor 2013 respektive 2014.

Givet ovanstående förslag till kapitaltillskott om sammanlagt minst 1,2 miljarder kronor under treårsperioden 2012-2014 uppskattas Swedfunds uthålliga investeringsvolym till ca 550 miljoner kronor per år.

Regeringens överväganden

För 2012 föreslår regeringen att anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* anvisas 27 869 770 000 kronor, vilket är en ökning med 434 217 000 kronor jämfört med anslagna medel för 2011 (inklusive tilläggsbudgetar till statens budget 2011).

För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 29 153 739 000 kronor, 30 949 953 000 kronor respektive 32 858 085 000 kronor.

Regeringen föreslår att bemyndiganderamen för 2012 för anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* uppgår till 44 535 000 000 kronor.

Med anledning av att kontoret för Sveriges seniore civile representant i Afghanistan från 2012 organiseras som ett ordinarie sektionskansli under ambassaden i Kabul, föreslår regeringen att anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* minskas med 7 200 000 kronor samtidigt som det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse upptagna anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* ökas med motsvarande belopp.

Tabell 3.7 Härledning av anslagsnivån 2012-2015, för 1:1 Biståndsverksamhet

Tusental kronor	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	28 101 418	28 101 418	28 101 418	28 101 418
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-56 473	9 527	9 527	9 527
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	640 000	2 310 000	4 190 000	6 190 000
Volym	-815 175	-1 267 206	-1 350 992	-1 442 860
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	27 869 770	29 153 739	30 949 953	32 858 085

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

3.7.2 1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete

Tabell 3.8 Anslagsutveckling för 1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete

Tusental kronor				
2010	Utfall	937 024	Anslags-sparande	-24 377
2011	Anslag	961 510 ¹	Utgifts-prognos	953 618
2012	Förslag	945 780		
2013	Beräknat	966 382 ²		
2014	Beräknat	985 700 ³		
2015	Beräknat	1 010 992 ⁴		

¹ Inklusivt ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 945 911 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 945 303 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 945 303 tkr i 2012 års prisnivå.

Sida är, enligt förordningen SFS 2010:1080 med instruktion för Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida), en myndighet med ansvar för att hantera bidrag eller annan finansiering till stöd för insatser som kostnadseffektivt bidrar till att uppfylla målen för det internationella utvecklingssamarbetet, inklusive det humanitära biståndet, och reformsamarbetet i Östeuropa, som en del i genomförandet av Sveriges politik för global utveckling.

Regeringens överväganden

Regeringen vidtog under 2010 en rad åtgärder för att komma tillrätta med de brister som uppmärksammats i hanteringen av Sidas ekonomi, verksamhet och organisation. Förändringar gjordes bl.a. i myndighetens instruktion och ledning. Viktiga framsteg görs nu inom myndigheten att nå en ekonomi i balans samt genomföra nödvändiga förändringar inom områden som intern styrning och kontroll, ledarskap, organisationskultur, arbetssätt och kompetens. Detta arbete kommer att fortsätta även under kommande år.

För Sidas arbete med bidragshantering föreslår regeringen att 1 000 000 kronor överförs från utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* till anslaget 1:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete*.

Sveriges närvaro har stärkts i ett antal länder gentemot vilka Sverige har ett långsiktigt biståndsåtagande. Chefskap och löpande

administration vid 10 ambassader planeras, som ett led i detta arbete, flyttas över från Sida till Utrikesdepartementet fr.o.m. den 1 januari 2012. Dessutom berörs även vissa administrativa funktioner på Sida och Utrikesdepartementet. Regeringen föreslår därför att 19 100 000 kronor överförs från anslaget 1:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* till utgiftsområde 1 Rikets styrelse, anslag 4:1 *Regeringskansliet m.m.*

Under 2011 har anslaget 1:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* tillförts 6 600 000 kronor för ökade kostnader för säkerheten i Afghanistan och Irak. De högre säkerhetskostnaderna bedöms kvarstå och även öka under kommande år. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att 9 000 000 kronor tillförs anslaget 1:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete*.

Regeringen föreslår även att anslaget 1:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* ökas med 1 600 000 kronor för Sidas del av kostnaderna för den verksamhet som successivt byggs upp vid utlandsmyndigheten i Mazar-e Sharif, Afghanistan. Finansiering sker genom att anslag 1:1 *Biståndsverksamhet* minskas med motsvarande belopp.

Vidare ökas anslaget med 1 273 000 kronor på grund av valutajusterings.

Regeringen föreslår vidare att verksamheten vid Sida Partnership Forum i Härnösand bör finansieras med anslaget 1:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* istället för med anslag 1:1 *Biståndsverksamhet*. Anslaget 1:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* föreslås därför ökas med 10 600 000 kronor från 2012. Finansiering sker genom motsvarande minskning på anslag 1:1 *Biståndsverksamhet*.

I enlighet med riksdagens beslut med anledning av 2011 års ekonomiska vårproposition flyttas de ändamål och verksamheter som avser Sidas Östersjöenhet och som finansieras från anslaget 1:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* till utgiftsområde 5 Internationell samverkan. Mot denna bakgrund minskas från 2012 den del av anslaget som ej är klassificerat som bistånd enligt OECD/DAC:s definition med 15 300 000 kronor till 5 000 000 kronor.

För 2012 föreslår regeringen därmed att anslaget 1:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* anvisas 945 780 000 kronor, varav 5 000 000 kronor ej är klassificerat som

utvecklingsbistånd enligt OECD/DAC:s definition. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 966 382 000 kronor, 985 700 000 kronor respektive 1 010 992 000 kronor.

Tabell 3.9 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete

<i>Tusental kronor</i>	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	946 110	946 110	946 110	946 110
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	10 090	30 784	50 953	76 536
Beslut	-11 927	-12 185	-12 437	-12 756
Överföring till/från andra anslag	1 000	1 022	1 043	1 069
Övrigt	507	652	31	32
Förslag/ beräknat anslag	945 780	966 382	985 700	1 010 992

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

3.7.3 1:3 Nordiska Afrikainstitutet

Tabell 3.10 Anslagsutveckling för 1:3 Nordiska Afrikainstitutet

Tusental kronor				
2010	Utfall	15 296	Anslags-sparande	206
2011	Anslag	14 963 ¹	Utgifts-prognos	14 852
2012	Förslag	15 506		
2013	Beräknat	15 889 ²		
2014	Beräknat	16 186 ³		
2015	Beräknat	16 580 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 15 506 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 15 485 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 15 484 tkr i 2012 års prisnivå.

Nordiska Afrikainstitutet (NAI) är, enligt förordningen (2007:1222) med instruktion för Nordiska Afrikainstitutet, ett nordiskt centrum vars främsta uppgift är att främja och driva vetenskaplig forskning om Afrika, främja samarbete mellan nordiska och afrikanska forskare, vara ett dokumentationscentrum för forskning och studier om Afrika samt informera om sådan forskning. Detta arbete utförs inom tre verksamhetsområden: forskning, kommunikation och bibliotek.

Regeringens överväganden

Under 2011 har Nordiska Afrikainstitutet fortsatt att genomdriva flera positiva förändringar, främst inom de förvaltningsrelaterade delarna. De administrativa kostnaderna har kraftigt reducerats genom effektivisering och att personal har sagts upp. Utrymme finns att fortsätta reformarbetet inom forskningsverksamheten. Idéerna om hur forskningen skulle kunna stärkas kvalitetsmässigt och dess relevans öka behöver få genomslag. Resultat av reformarbetet inom forskningsverksamheten syns framför allt i hur arbetet har organiserats.

Regeringen föreslår för 2012 att anslaget 1:3 *Nordiska Afrikainstitutet* anvisas 15 506 000 kronor. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 15 889 000 kronor, 16 186 000 kronor respektive 16 580 000 kronor. Utöver anslaget 1:3 *Nordiska Afrikainstitutet* erhåller NAI ett verksamhetsbidrag från anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* på 14 miljoner kronor för

2012. Från övriga nordiska länder erhålls ca 10 miljoner kronor.

Tabell 3.11 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:3 Nordiska Afrikainstitutet

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	14 963	14 963	14 963	14 963
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	543	926	1 245	1 640
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt			-22	-23
Förslag/ beräknat anslag	15 506	15 889	16 186	16 580

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

3.7.4 1:4 Folke Bernadotteakademin

Tabell 3.12 Anslagsutveckling för 1:4 Folke Bernadotteakademin

Tusental kronor				
2010	Utfall	47 468	Anslags-sparande	1
2011	Anslag	55 675 ¹	Utgifts-prognos	54 511
2012	Förslag	58 218		
2013	Beräknat	59 282 ²		
2014	Beräknat	60 451 ³		
2015	Beräknat	62 063 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 58 219 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 58 140 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 58 139 tkr i 2012 års prisnivå.

Folke Bernadotteakademin (FBA) är, enligt förordningen (2007:1218) med instruktion för Folke Bernadotteakademin, en central myndighet för att stärka den svenska och internationella förmågan inom området konflikt- och krishantering, med särskild inriktning på fredsinsatser.

Regeringens överväganden

FBA:s verksamhet har under 2011 utvecklats och fortsatt genomförts väl. Det sedan 2008 från Sida delvis övertagna ansvaret för personal-

försörjning till internationella civila freds- och säkerhetsfrämjande insatser har utvecklats och är nu fullt etablerat i myndighetens övriga verksamhet. FBA har även fortsatt att utveckla och konsolidera övriga instrument och verktyg inom det civila området såsom bl.a. säkerhetssektorreform (SSR), avvapning, demobilisering och återanpassning av f.d. kombattanter (DDR) och konflikthantering, konfliktförebyggande, medling och forskning.

Personalförsörjningsområdet är fortsatt det uppdrag som myndigheten främst utökat sin verksamhet inom på grund av ökad efterfrågan på svensk civil personal till internationella insatser.

Regeringen föreslår att anslaget 1:4 *Folke Bernadotteakademin* ökas med 1 800 000 kronor. Dessa medel avses användas för kostnader förknippade med två befattningar till stöd för den seniore civile representanten i Mazar-e Sharif, Afghanistan.

För 2012 föreslår regeringen att anslaget 1:4 *Folke Bernadotteakademin* anvisas 58 218 000 kronor. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 59 282 000 kronor, 60 451 000 kronor respektive 62 063 000 kronor.

Tabell 3.13 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:4 Folke Bernadotteakademin

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	55 675	55 675	55 675	55 675
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	743	1 774	2 986	4 551
Beslut	1 800	1 833	1 872	1 921
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt			-82	-84
Förslag/beräknat anslag	58 218	59 282	60 451	62 063

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

3.7.5 1.5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingsamarbete

Tabell 3.14 Anslagsutveckling för 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingsamarbete

Tusental kronor				
År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2010	Utfall	37 281	3 919	
2011	Anslag	40 000 ¹		40 000
2012	Förslag	40 000		
2013	Beräknat	40 000 ²		
2014	Beräknat	40 000 ³		
2015	Beräknat	40 000 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Enligt lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen ska Riksrevisionen bedriva internationellt utvecklingsamarbete i enlighet med vad riksdagen beslutat. Under anslaget anvisas medel för Riksrevisionens internationella utvecklingsamarbete. Medlen används i överensstämmelse med OECD/DAC:s definition av bistånd och inom ramen för målen för svensk biståndspolitik. Riksrevisionens internationella utvecklingsamarbete utgör sedan 2009 en egen verksamhetsgren. Verksamheten redovisas under avsnittet Riksrevisionen under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning. Riksrevisionen har vidare publicerat en uppföljningsrapport som beskriver inriktningen, resultat och effekter av myndighetens internationella utvecklingsamarbete. Riksrevisionen har beslutat att föra bort det anslagssparande som vid årets slut 2010 översteg 3 procent av anslaget som en indragning av anslagsbelopp.

Tabell 3.15 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingsamarbete

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014-2015
Ingående åtaganden	16 486	23 097	20 427	-	-
Nya åtaganden	18 077	13 000	21 800	-	-
Infriade åtaganden	-11 466	-15 670	-12 427	-11 600	-18 200
Utestående åtaganden	23 097	20 427	29 800	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	26 000	28 000	30 000	-	-

Riksrevisionens överväganden

Riksrevisionens internationella utvecklingsamarbete utgör en viktig del av Sveriges internationella utvecklingsamarbete. Målet är att inom ramen för svensk biståndspolitik stärka de nationella revisions-organens kapacitet och förmåga att bedriva offentlig revision, stärka parlamentens kontrollmakt och bidra till uppbyggnaden av god förvaltning och korruptionsbekämpning i utvecklingsländer. Huvudinriktningen bör vara långsiktigt institutionellt samarbete. Utvecklingsamarbetet initieras, planeras och genomförs i direkt samverkan med samarbets-landets nationella revisionsmyndighet.

Under 2010 har Riksrevisionen bedrivit nio samarbetsprojekt. Bland samarbetsländerna kan nämnas Bosnien och Hercegovina, Georgien, Moldavien och Tanzania. Genom samverkan med den regionala organisationen AFROSAI-E ges stöd åt 23 nationella revisionsorgan, bl.a. i södra Afrika. År 2010 motsvarade verksamhetsvolymen 93,2 procent av anvisat anslag.

Riksrevisionen bedömer att verksamheten fortsatt bör bedrivas på en nominellt oförändrad nivå. Riksrevisionen bedömer således att en anslagstilldelning om 40 000 000 kronor för 2012 och de kommande åren är en lämplig nivå för anslaget 1:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingsamarbete*. De samarbetsavtal om internationellt utvecklingsamarbete som Riksrevisionen ingår förutsätter fleråriga åtaganden. Riksrevisionen bedömer således att Riksrevisionen behöver göra åtaganden inom ramen för anslaget 1:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingsamarbete* som medför behov av anslagsmedel efter budgetåret 2012. Riksrevisionen beräknar att myndigheten under 2012 kommer att ingå fleråriga avtal om samarbetsprojekt som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor under 2013–2015.

Revisionens iakttagelser

Finansutskottet har uppdragit åt en revisionsbyrå att utföra extern revision av Riksrevisionen. Revisionen har i sin revisionsberättelse bedömt Riksrevisionens årsredovisning som i allt väsentligt rättvisande.

Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	40 000	40 000	40 000	40 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar				
Volym				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	40 000	40 000	40 000	40 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Riksrevisionen föreslår att anslag 1:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* för budgetåret 2012 ska anvisas med 40 000 000 kronor. Även för 2013, 2014 och 2015 bör anslaget beräknas till 40 000 000 kronor. Riksrevisionen föreslår att riksdagen bemyndigar Riksrevisionen att under 2012 för anslaget 1:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* ingå avtal om samarbetsprojekt som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor under 2013–2015.

3.7.6 1:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete

Tabell 3.17 Anslagsutveckling för 1:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete

Tusental kronor				
2010	Utfall	19 690	Anslags-sparande	1 468
2011	Anslag	22 656 ¹	Utgifts-prognos	22 799
2012	Förslag	22 886		
2013	Beräknat	23 326 ²		
2014	Beräknat	23 781 ³		
2015	Beräknat	24 405 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 22 886 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 22 855 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 22 854 tkr i 2012 års prisnivå.

Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (SADEV) har, enligt förordningen (2007:1300) med instruktion för

Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete, till uppgift att självständigt eller i samarbete med andra aktörer genomföra utvärderingar av det svenska internationella utvecklingssamarbetet samt reformsamarbetet i Östeuropa. Inom ramen för detta ska myndigheten också främja utvecklingen av utvärderingskapacitet i samarbetsländerna.

Regeringens överväganden

SADEV har en central roll i arbetet med att utveckla styrningen av utvecklingssamarbetet genom myndighetens utvärderingar av samarbetets resultat och effektiviteten i användningen av biståndsmedel. Under de senaste åren har myndigheten bl.a. redovisat utvärderingar av demokratibistånd genom partianknutna organisationer, Parisdeklarationen och av Sveriges samarbetsstrategi för Zambia. Inriktningen i myndighetens redovisade plan för pågående och planerade utvärderingar är relevant och kommer sammantaget att utgöra ett viktigt bidrag inför den fortsatta utformningen av utvecklingssamarbetet.

Regeringen föreslår för 2012 att anslaget 1:6 *Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete* anvisas 22 886 000 kronor. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 23 326 000 kronor, 23 781 000 kronor respektive 24 405 000 kronor.

Tabell 3.18 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	22 656	22 656	22 656	22 656
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²				
	230	670	1 158	1 783
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
			-33	-34
Förslag/beräknat anslag	22 886	23 326	23 781	24 405

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

4 Reformsamarbete i Östeuropa

4.1 Omfattning

Reformsamarbete i Östeuropa består av ett anslag och omfattar utvecklingssamarbete genom Sida, Svenska institutet, Strålsäkerhets-

myndigheten, Folke Bernadotteakademin samt Regeringskansliet. Verksamheten, som bedrivs i Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet, finansieras från biståndsramen.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom område Reformsamarbete i Östeuropa

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Reformsamarbete i Östeuropa</i>							
2:1 Reformsamarbete i Östeuropa	1 308	1 332	1 340	1 312	1 312	1 312	1 312
Summa Reformsamarbete i Östeuropa	1 308	1 332	1 340	1 312	1 312	1 312	1 312

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FIU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

4.3 Mål

Målen för Reformsamarbete i Östeuropa är: Stärkt demokrati, rättvis och hållbar utveckling samt närmande till Europeiska unionen och dess värdegrunder.

4.4 Resultatredovisning

Regeringen lämnade den 13 september i år en skrivelse till riksdagen om biståndets resultat (skr. 2010/11:167). För en sammanfattning se kapitel 3 Internationellt utvecklingssamarbete.

4.5 Politikens inriktning

4.5.1 Millenniemålen i fokus

Av de gemensamma utvecklingsmålen, millenniemålen (MDG) som fastställdes år 2000 är det framför allt två som Sverige fokuserar på inom Reformsamarbetet i Östeuropa. Dessa är MDG 3 Främja jämställdhet och öka kvinnors makt samt MDG 7 Säkerställa en miljömässigt hållbar utveckling. Inom det senare ska arbetet inriktas både mot delmål 9 Integrera principerna om hållbar utveckling i den nationella politiken och i de nationella programmen och vända trenden att naturresurser går förlorade samt mot

delmål 10 Halvera andelen människor som saknar tillgång till rent dricksvatten och godtagbar sanitär standard till 2015. Reformsamarbetet styrs via samarbetsstrategierna vilka samtliga ger prioritet åt jämställdhetsfrågor och flertalet omfattar insatser inom miljösektorn. Sveriges långa erfarenhet av dessa frågor ger goda möjligheter att nå konkreta resultat vad gäller dessa båda MDG inom ramen för Reformsamarbetet i Östeuropa.

Inom MDG 3 görs en rad insatser i samarbetsländerna. Dessa syftar bl.a. till att stärka möjligheterna för kvinnors ökade deltagande i politik och förvaltning, förbättra samarbetsländers efterlevnad av åtaganden inom ramen för Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW), öka efterlevnaden av lagstiftning mot könsrelaterat våld och stärka samordningen av givar-samfundets insatser på jämställdhetsområdet. Jämställdhet är också en s.k. dialogfråga mellan Sverige och flera samarbetsländer.

I MDG 7, delmål 9, inriktas Sveriges pågående arbete inom Reformsamarbetet i Östeuropa idag på att uppfylla detta mål genom att effektivisera och minska energianvändningen i Östeuropa. Det svenska stödet bidrar till att uppfylla indikator 28. Koldioxidutsläpp per capita och användning av ozonförstörande substanser. Möjligheterna att nå resultat mot detta mål är stort i Östeuropa, där användningen av energi idag ofta är påfallande ineffektiv.

För att nå delmål 10 lämnar Sverige finansiering till investeringar i kommunal miljöinfrastruktur, ofta i samarbete med andra givare och internationella finansiella institutioner. Stödet avser även kapacitetsbyggande hos berörda myndigheter i mottagarländerna, för att möjliggöra långsiktig hållbarhet för insatserna. Som exempel kan nämnas det planerade samarbetet i Bosnien och Hercegovina, där målsättningen är förbättrad kommunal miljöinfrastruktur avseende vattenförsörjning, avlopps- och avfallshantering. Stödet genomförs tillsammans med Europeiska investeringsbanken (EIB). I Georgien samarbetar Sverige med Europeiska utvecklingsbanken (EBRD) för att färdigställa två projekt inom vattenförsörjning. I Serbien fokuseras arbetet på kapacitetsbyggande inom administrationen, för att i ett senare skede möjliggöra infrastrukturinvesteringar.

4.5.2 Regeringens prioriteringar

EU-närmandet är den starkaste drivkraften för reformer i samarbetsländerna, såväl i Östeuropa som på Västra Balkan. Anpassningen till EU:s regelverk och kraven på att uppfylla de politiska och ekonomiska s.k. Köpenhamnskriterierna, innebär omfattande krav på reformer i samarbetsländerna inom en lång rad samhällsområden. För huvuddelen av länderna i Östeuropa är fortsatt EU-integration ett högt prioriterat mål. Förhandlingarna om associerings- och frihandelsavtal med EU ställer höga krav på ländernas förmåga att effektivisera och anpassa nationella regelverk. Kapaciteten i statsförvaltningen behöver fortsatt stärkas för att understödja detta. För länderna i Östeuropa har lanseringen 2009 av Östliga partnerskapet inneburit ökat fokus från EU:s sida på dessa länders EU-närmande, både i ett bilateralt och multilateralt spår. Det nya partnerskapet skapar bl.a. ett tydligare ramverk och incitament för länderna att närma sig EU inom olika områden.

Demokrati och mänskliga rättigheter

Sektorerna demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet återfinns i samtliga samarbetsstrategier för länderna i Östeuropa, på Västra Balkan och för Turkiet.

Samarbetet ska ha ett reformperspektiv och inriktas på att stödja ett närmande till EU:s grundläggande värderingar, principer och normer. Samarbetet ska omfatta både policy- och kapacitetsutveckling. Sveriges stöd ska också fokusera på att stärka ett livskraftigt och pluralistiskt civilt samhälle, som en förutsättning för en fortsatt demokratisk utveckling. Inriktningen skapar förutsättningar för ansvarsutkrävande och politisk delaktighet och bör vara fokus för fortsatt svenskt stöd. Detta är särskilt angeläget i de fall den demokratiska utvecklingen riskerar att försämrats. Sverige utgör en av de främsta givarna till länderna i regionen och har därigenom goda förutsättningar för att fortsatt bidra till detta. Genom aktiv samordning med EU:s bistånd uppnås ytterligare genomslag och effektivitet.

Som exempel på planerat stöd kan nämnas projekt i Ukraina för att förbättra landets offentliga finansiella styrning liksom utökade insatser för att stärka det civila samhället.

Samarbetet med Georgien syftar bl.a. till att öka förutsättningarna för fria och rättvisa val och till att förbättra situationen för landets internflyktingar. Samarbetet med Moldavien ska bl.a. avse administrativa reformer och reformarbete på regional och lokal nivå liksom att stärka det civila samhällets oberoende. I biståndet till Vitryssland finns ett tydligt fokus på att öka medvetenheten om och respekten för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter, genom stöd till oberoende aktörer.

Också på Västra Balkan prioriterar Sverige förvaltningsreformer, i syfte att stärka och effektivisera central och lokal offentlig förvaltning, bl.a. genom statistikinsatser. Insatser för stärkt medie- och yttrandefrihet och integration av minoriteter, däribland romer, pågår redan, men kommer att kräva ytterligare uppmärksamhet framöver. Att stärka ett livskraftigt, pluralistiskt och ekonomiskt oberoende civilt samhälle är en annan tydlig prioritering. Det svenska stödet kanaliseras i regel genom ett antal svenska ramorganisationer. En viktig utmaning är att motverka de civila organisationernas beroende av extern finansiering. På Västra Balkan ligger fokus också på rättsstatsreformer, i syfte att bl.a. bidra till ett opartiskt, effektivt och transparent rättsväsende. Bristande rättssäkerhet, korruption och omfattande organiserad brottslighet utgör några av de största kvarvarande utmaningarna för Balkan-ländernas EU-närmande, enligt EU-kommissionens framstegsrapporter. Som exempel kan nämnas svenskt stöd i Bosnien och Hercegovina och Serbien till IT-baserade ärendehanteringssystem i domstolar respektive ministerier. Denna typ av stöd ger effekter på arbetsförhållanden och rutiner som i besvärliga politiska miljöer utgör ett sätt att främja en policyreform. I Serbien stödjer Sverige vidare inrikesministeriets reformer av säkerhetssektorn (inom polisväsendet) och i Albanien planeras finansiering till en närpolisreform.

Jämställdhet och kvinnors roll i utveckling

Jämställdhet är ett område där framstegen i samarbetsländerna överlag ännu är begränsade och kvinnors möjligheter till deltagande i samhällsutvecklingen därmed relativt små. Sverige har samtidigt en komparativ fördel i form av kunnande och trovärdighet på

jämställdhetsområdet. Jämställdhet och kvinnors roll för utveckling återspeglas i dialogen med många av samarbetsländerna och integreras i flera fall också aktivt i insatserna. Framsteg sker också, om än gradvis.

Som exempel på insatser kan nämnas ett planerat gemensamt program i Georgien mellan Sverige, Georgien samt de tre FN-organisationerna UNDP, UN Women och UNFPA, under perioden 2011-2013. Detta inriktas på att stärka efterlevnaden av Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW). Samarbetet med Albanien omfattar insatser för att öka kvinnors deltagande i politik och förvaltning, bl.a. genom att stödja kvinnoorganisationer. I Serbien har Sverige åtagit sig att leda givarnas arbete för bättre jämställdhet. EU-delegationen visar numera ökat intresse för att stödja jämställdhetsinsatser, vilket ökar möjligheterna att få genomslag. I Kosovo stödjer Sverige Kosovo's Women's Network, som utvecklats till en viktig aktör, bl.a. som remissinstans i politiska processer.

Miljö och klimat

Finansieringen till den tematiska prioriteringen miljö och klimat har gradvis ökat inom reformsamarbetet. Miljösamarbetet, som utgör en del av sektorn hållbar samhällsbyggnad, är väsentligt för att bidra till bättre miljö, förbättrad sanitet och tillgång till rent vatten. En stor del av EU:s regelverk behandlar miljöfrågor och miljöstandarden är tydligt eftersatt i regionen. Investeringarna i ny miljöteknik har varit otillräckliga och den institutionella strukturen behöver reformeras.

Sverige har stor erfarenhet av miljöarbete, också internationellt. Sverige är i många fall ledande när det gäller miljöteknik och har en omfattande tjänstesektor som åtnjuter stort förtroende för sin internationella kompetens. Exempel på insatser inom miljösektorn är förstudier för och investeringar i miljöinfrastruktur som reningsverk, vattenverk och fjärrvärmeverk. Sådana insatser kan bli aktuella t.ex. i Ukraina, Georgien och Serbien, men även i Vitryssland. Insatser görs även för reformer för hållbart nyttjande av resurser och annan slags rådgivning. Stöd planeras till skogssektorn i

Kosovo. Svenska myndigheter genomför också kapacitetsutveckling inom förvaltningen.

Sverige bör fortsatt delta aktivt för att påverka den struktur för klimatfinansiering som håller på att utvecklas för Östeuropa inom internationella finansiella institutioner, som Europeiska investeringsbanken (EIB), Europeiska utvecklingsbanken (EBRD), Nordiska investeringsbanken (NIB), Nordiska miljöfinansieringsbolaget (NEFCO) och Världsbanken. Ett exempel på ett framgångsrikt sådant deltagande är Energieffektiviserings- och miljöpartnerskapet för Östeuropa (E5P). Genom detta initiativ, som hittills endast omfattar Ukraina och som kan vidgas till övriga länder inom Östliga partnerskapet, finns ett nytt verktyg för förbättrad samordning av miljöinvesteringar i Östeuropa, främst inom energieffektivisering. E5P underlättar arbetet med reformer av institutionella strukturer som förhindrar effektiv energi- och vattenanvändning.

Förtydligad inriktning på det bilaterala utvecklingsarbetet

Under kapitel 3 redogörs för regeringens fortsatta arbete och indelning av det bilaterala utvecklingsarbetet. I avsnitt 3.6.5 Förtydligad inriktning på det bilaterala utvecklingsarbetet framgår samarbetets syfte och former.

4.5.3 Regionalt samarbete

Behovet av regionala och gränsöverskridande insatser förutses öka kommande år. Sådana bör bli aktuella inom ramen för Östliga partnerskapet. Vad gäller Västra Balkan kan stöd bli aktuellt inom ramen för prioriteringar gjorda av Regional Cooperation Council (RCC). Projekt till förmån för romer bör också finansieras.

4.5.4 Multilateralt utvecklingsarbete

Investeringar är betydelsefulla för att säkra regionens ekonomiska återhämtning och tillväxt. I syfte att stimulera utvecklingens drivkrafter och överbrygga dess hinder bör Sverige underlätta sådana investeringar, bilateralt liksom

i multilaterala sammanhang. Multilateralt samarbete och samordning bland givare är en prioritering i det svenska utvecklingsarbetet i regionen. Såväl multilaterala banker som andra organisationer, EU och bilaterala givare är viktiga samarbetsparter för Sverige. I och med den ekonomiska krisen minskade de utländska direktinvesteringarna dramatiskt i regionen och återhämtningen ser ut att bli förhållandevis långsam. Fortsatt stöd till kommunal infrastruktur, främst genom multilaterala kanaler, bör till viss del kunna balansera denna nedgång i direktinvesteringar. Dessa investeringar avser i första hand miljö-, klimat- och energieffektiviseringsprojekt. Sverige ska spela en fortsatt viktig roll i multilaterala faciliteter och fonder, för att säkerställa långsiktigt hållbara resultat i de insatser som görs.

Sveriges nära samarbete planeras fortsätta och utvecklas med Europeiska utvecklingsbanken (EBRD), inom ramarna för Reformsamarbetet med Östeuropa. Vid bankens årsmöte i maj överenskomms en geografisk utvidgning av bankens verksamhetsområde mot bakgrund av utvecklingen i Nordafrika och Mellanöstern. EBRD kan komma att bedriva verksamhet i länder i den regionen. I syfte att bidra till reformer och ekonomisk tillväxt avser Sverige ge fortsatt stöd till Early Transition Countries Support Fund (ETC-fonden), vilken förvaltas och administreras av EBRD. ETC-fonden är verksam i Moldavien, Georgien, Armenien, Azerbajdzjan, Kirgizistan, Tadzjikistan, Turkmenistan, Uzbekistan och Mongoliet och delfinansierar projekt inom framför allt privatsektorutveckling och infrastruktur.

Sverige gav 2008 ett treårigt stöd till EU:s Neighbourhood Investment Facility (NIF), som är verksam i EU:s östra och södra grannländer. I den östra delen bidrar NIF till projektverksamhet i Ukraina, Vitryssland, Moldavien, Georgien, Armenien och Azerbajdzjan. Det aktiva deltagandet i denna fond avses fortsätta och ytterligare bidrag kan bli aktuella i framtiden.

Därtill förutses fortsatt stöd till Western Balkans Investment Framework (WBIF), som är ett gemensamt initiativ av EU-kommissionen, EIB, Europarådets utvecklingsbank (CEB) och EBRD. Fokus ligger på infrastrukturprojekt, som bidrar till regional integration. WBIF är en utvidgning av Västra Balkanfonden, vilken

administrerades av EBRD. WBIF finansierar insatser i Bosnien och Hercegovina, Serbien, Montenegro, Makedonien, Kosovo och Albanien. Sverige har tidigare bidragit till Västra Balkanfonden.

Europeiska investeringsbanken (EIB) upprättade 2009 en ny lånefacilitet för det östra grannskapet, inklusive Ryssland (Eastern Partners' Facility, EPF). Sverige spelade en viktig roll i detta arbete och har bidragit finansiellt till en fond för tekniskt stöd, som är knuten till EPF. EIB har nu börjat bygga upp sin kapacitet för att självständigt kunna hantera projekt i EU:s östra grannskap. Sverige bör bidra också till bankens policyutveckling på detta område.

De internationella finansiella institutionerna, EU och Internationella valutafonden (IMF) har tillsammans en viktig roll att spela för att möjliggöra fortsatt ekonomisk återhämtning i regionen. Sverige ska bistå dessa organisationer och våra samarbetsländer i Östeuropa att på ett långsiktigt hållbart sätt främja den ekonomiska tillväxten.

4.5.5 Samverkan med EU och EU:s bistånd

Fokus för Sveriges bilaterala utvecklings-samarbete med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet kommer fortsatt att ligga på att främja ländernas EU-integration. Anpassning till EU:s lagar, regelverk och värdegrund förutsätter politiska och ekonomiska reformer, vilka möjliggör ekonomisk tillväxt, stärkt demokrati och därmed förutsättningar för minskad fattigdom. Den ger också större möjligheter för medborgarna att delta i samhällsdebatten och komma i åtnjutande av sina mänskliga rättigheter. EU-anpassningen bidrar därmed till en rättvis och hållbar utveckling.

Sverige har också en viktig roll i att bilateralt i största möjliga mån samverka med och komplettera EU:s finansiering till de aktuella länderna. Det svenska stödet ska där så är lämpligt verka kompletterande till det gemensamma EU-biståndet, inklusive i anslutning till Östliga partnerskapet.

Ett utbyggt bilateralt samarbete innebär också bättre möjligheter för Sverige att påverka utformningen i samarbetsländerna av EU:s utvecklingssamarbete för Östeuropa (ENPI), och för medlemskapsstöd för Västra Balkan och Turkiet (IPA). Detta sker i olika former av lokala samråd t.ex. vid sektorkoordineringsmöten. I något fall (Ukraina) har samprogrammering gjorts av delar av reform-samarbetet och ENPI. Möjligheter att genomföra sådan programmering i ytterligare länder kan bli aktuella. När Sida blir ackrediterat hos EU-kommissionen kan Sverige genom delegering ges i uppdrag att genomföra någon del av ENPI-stödet.

Bilaterala samarbetsprogram gör det också möjligt för Sverige att bidra med kvalificerade synpunkter och påverka utformning av policy för instrumenten, t.ex. vid möten i Bryssel i de s.k. genomförandekommittéerna för ENPI och IPA, liksom vid bilaterala möten med EEAS och DEVCO och i konsultationer om den framtida utformningen av ENPI och IPA.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa

Tabell 4.2 Anslagsutveckling för 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2010	Utfall	1 308 164	12 000	
2011	Anslag	1 332 163 ¹		1 340 028
2012	Förslag	1 311 663		
2013	Beräknat	1 311 663 ²		
2014	Beräknat	1 311 663 ³		
2015	Beräknat	1 311 663 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för reformstöd till länderna i Östeuropa, på Västra Balkan och Turkiet. Under anslaget finansieras också Generalkonsulatets i Istanbul sektion för turkisk-svenskt samarbete.

Inom ramen för den del av anslaget som Regeringskansliet disponerar finns möjlighet att använda medel för temporär verksamhet inom avgränsade projekt.

För den del av anslaget som Svenska institutet disponerar beräknas 4 600 000 kronor användas för förvaltningskostnader.

För den del av anslaget som Strålsäkerhetsmyndigheten disponerar beräknas 4 000 000 kronor användas för förvaltningskostnader.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 2:1 *Reformsamarbete i Östeuropa* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 100 000 000 kronor under 2013–2018.

Skälen för regeringens förslag: Bemyndiganderamen avser främst Sida. Den andel som Sida beslutar om beräknas till 2 088 000 000 kronor. Åtagandena består av långsiktiga insatser inom alla Sidas verksamheter för att åstadkomma en högre grad av förutsägbarhet i biståndsgivningen. Övriga myndigheter som omfattas av bemyndiganderamen är Svenska institutet, Strålsäkerhetsmyndigheten och Regeringskansliet.

Tabell 4.3 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015–2018
Ingående åtaganden	1 257	1 323	1 757	-	-	-
Nya åtaganden	763	1 243	1 284	-	-	-
Infriade åtaganden	-697	-809	-941	-889	-728	-482
Utestående åtaganden	1 323	1 757	2 100	-	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	3 107	2 974	2 100	-	-	-

Regeringens överväganden

För 2012 föreslår regeringen att anslaget 2:1 *Reformsamarbete i Östeuropa* anvisas 1 311 663 000 kronor, en minskning med 20 500 000 kronor jämfört med 2011. Anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* ökas med motsvarande belopp. Medlen klassificeras som utvecklingsbistånd i enlighet med OECD/DAC:s definition. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget till 1 311 663 000 kronor.

Tabell 4.4 Härledning av anslagsnivån 2012–2015. för 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	1 332 163	1 332 163	1 332 163	1 332 163
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-20 500	-20 500	-20 500	-20 500
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar				
Volym				
Överföring till/från andra utgiftsområden				
Övrigt				
Förslag /beräknat anslag	1 311 663	1 311 663	1 311 663	1 311 663

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Bilaga 1

Samarbetsstrategier

Bilaga 1

Innehållsförteckning

Samarbetsstrategier	5
---------------------------	---

Tabellförteckning

Tabell 1.1 Samarbetsstrategier	5
--------------------------------------	---

Samarbetsstrategier

Tabell 1.1 Samarbetsstrategier¹
Tusental kronor

	Tidsperiod	Kommentar	Utbet alat stöd 2010
AFRIKA			
Regional strategi Afrika söder om Sahara	2010-2015		834 340
Botswana	2009-2013		33 056
Burkina Faso	2004-2011	Strategi förlängd till dess att en ny beslutats. Utarbetande av ny strategi pågår.	242 503
Burundi	2009-2012	Utfasning pågår.	32 356
Demokratiska republiken Kongo	2009-2012		175 224
Etiopien	2003-2011	Strategi förlängd till dess att en ny beslutats. Utarbetande av ny strategi pågår.	209 005
Kenya	2009-2013		262 649
Liberia	2008-2013		153 070
Mali	2004-2011	Strategi förlängd till dess att en ny beslutats. Utarbetande av ny strategi pågår.	181 409
Moçambique	2008-2012		592 401
Namibia	2009-2013		14 216
Rwanda	2010-2013		176 535
Somalia	2007-2010	Förhållningssätt förlängt till dess att ett nytt beslutats .	86 445
Sudan	2008-2011	Utarbetande av ny strategi pågår.	215 321
Sydafrika	2009-2013		75 202
Tanzania	2006-2011	Utarbetande av ny strategi pågår.	662 270
Uganda	2009-2013		265 927
Zambia	2008-2011	Utarbetande av ny strategi pågår.	141 210
Zimbabwe	2011-2012		143 127
ASIEN, MELLANÖSTERN OCH NORDAFRIKA			
Regional strategi Asien	2010-2015		219 462
Regional strategi Mellanöstern och Nordafrika	2010-2015		126 618
Afghanistan	2009-2013	Revidering av strategi pågår.	524 029
Bangladesh	2008-2012		245 453
Indien	2009-2013		49 896
Indonesien	2009-2013		29 156
Irak	2009-2014		76 156
Kambodja	2008-2011	Strategi förlängd till dess att en ny beslutats. Utarbetande av ny strategi pågår.	162 805
Kina	2009-2013		37 917
Laos	2008-2011	Utfasning pågår.	41 046
Sri Lanka	2008-2010	Utfasning pågår.	2 541
Vietnam	2009-2013		109 159
Västbanken och Gaza	2008-2011	Utarbetande av ny strategi pågår.	213 234
Östtimor	2009-2011	Utfasning pågår.	33 000

**LATINAMERIKA OCH
KARIBIEN**

Regional strategi Latinamerika		Utfasning pågår	60 000
Bolivia	2009-2013		186 438
Colombia	2009-2013		130 878
Guatemala	2008-2012		171 934
Honduras	2008-2011	Utfasning pågår.	55 180
Nicaragua	2008-2011	Utfasning pågår.	61 685

**ÖSTEUROPA OCH
CENTRALASIEN**

Regional strategi Centralasien	2006-2010	Utfasning pågår.	71 488
Albanien	2009-2012		78 020
Bosnien och Hercegovina	2011-2014		195 368
Kosovo	2009-2012		86 677
Makedonien	2010-2012	Utfasning pågår.	47 434
Moldavien	2011-2014		85 840
Georgien	2010-2013		122 324
Serbien	2009-2012		118 922
Turkiet	2010-2013		74 297
Ukraina	2009-2013		190 016
Vitryssland	2011-2014		96 030

* Summorna består av bilateralt utvecklingssamarbete. Forskningssamarbete, Globala utvecklingsprogram, Humanitära insatser och konflikthantering, Informationsinsatser, U-krediter och Stöd till enskilda organisationer är inte inkluderade.